

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883.   Andra Kammaren.   N:o 30.

Tisdagen den 24 April.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

§ 2.

Herr talmannen tillkännagaf, att till Kammaren ankommit ett Kongl. Maj:ts utslag, lydande sålunda:

Kongl. Maj:ts

Utslag uppå de besvär, Godemannen vid skiftesverket A. Molin, Nämndemannen M. Hagström, Hemmansegarne O. M. Strindlund, i Strinne, Ol. Tjällgren, Jonas Bodin, Joh. Berglund och Job. Callin i Tjäll, Hemmansegaren Jon Nilsson i Mångraf, före detta Riksdagsmannen Er. Petter Jonsson i Myre, före detta Nämndemannen Abr. Nilsson i Bjursta, Handlanden P. E. Fannberg i Holmstrand, Hemmansegarne Gabriel Jansson, Johan Jansson och Abram Mikaelsson i Ertvik, P. O. Hamberg, P. J. Holmberg och El. Holmberg i Holmstrand, Hemmansegarne E. W. Borin i Liden och H. Bäckström i Resele, Nämndemannen E. O. Pehrson i Mo, Kommunalnämndsordföranden Hans Ersson i Ed, Hemmansegaren And. Sjödin och Nämndemannen Lars Granström i Ed, Håkan Hellhoff, H. E. Hedin, Abr. Fannberg, H. P. Hedström, Eric Hedström, Per Olsson och Lars Andersson i Guxås, A. E. Eriksson och Anders Olsson i Vistby, Lars Eric Hedström, Per Olof Olsson, Jonas Jonsson, Per Nilsson och Olof Petter Hellhoff i Hellgum, A. Hedlund och J. P. Hedlund i Gransjö i underdånighet anfört deröfver att, sedan val till riksdagsman i Andra Kammaren för Ramsele och Sollefteå tingslags valkrets, omfattande Ramsele, Resele och Sollefteå tingslag, blifvit med begagnande af omedelbart valsätt hållet inför kommunalstämmornas ordförande den 8 Januari innevarande år och af domhufvanden i Ångermanlands vestra domsaga den 18 i samma månad

afslutadt, dervid Häradsdomaren Abraham Berglund i Klostet af domhafvanden förklarats hafva blifvit utsedd till riksdagsman för valkretsen, och Andr. Vilh. Styrlander, T. Engströmer, Grels Westberg, Joh. Pettersson, O. Neander, A. W. Charlier, Joh. Bergqvist, H. Sahlén, Joh. Sjölander, Axel Palmqvist, Robert Kull, Carl Wahrgren, Joh. Sahlén, P. J. Ahlqvist, Robert Milton, Ivar Löcke och C. J. Larsson, alla i Sollefteå, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesternorrlands län emot valförrättningen anfört besvär;

Så har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom Utslag den 17 Februari 1883 sig utlåtit, att enär, enligt 17 § Riksdagsordningen, vid val till riksdagsmän i Andra Kammaren skulle tjena till efterrättelse de för kommunerna gällande röstlängder, men vid valförrättningen i Hellgums kommun den 8 nästlidne Januari ingen dylik längd funnits att tillgå, utan valet företagits med ledning blott af häradsskrifvarens öfver dels inkomstbevillning efter andra artikeln och dels fast egendom inom Hellgums socken upprättade taxeringslängder, i hvilka ingen anteckning förekommit om dem, hvilka enligt 14 § Riksdagsordningen tillkommit valrätt; ty och som valet inom Hellgums kommun sålunda icke blifvit i grundlagsenlig ordning förrättadt, samt följaktligen detsamma varit att anse såsom ogildt, och de dervid afgifne röster icke bort med öfrige rösterna sammanräknas; alltså och då, med iakttagande häraf, valresultatet rätteligen utfallit sålunda, att Kronofogden And. Huss erhållit 295 röster, men Häradsdomaren Abraham Berglund blott 284 röster, pröfvade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med undanrödjande af den utaf domhafvanden verkställda sammanräkning af rösterna, lagligt förklara Kronofogden Huss vara uti ifrågavarande valkrets vald till riksdagsman i Andra Kammaren för tiden till den 1 Januari 1885;

Deruti klagandena i underdånighet yrkat ändring; hvaröfver And. Wilh. Styrlander, Axel Palmqvist, J. Bodin, P. E. Ledin, E. P. Wågberg, Grels Westberg, T. Engström, Carl Wahrgren, H. Sahlén, Joh. Pettersson, J. Sahlén, Joh. Bergqvist, G. Aronsson, P. O. Bergström, O. Hedlund, O. Neander, C. E. Berglund, A. W. Charlier, Joh. Sjölander, Ol. Persson, Per Salomonsson Byfeldt, Joh. Bergman, Carl Grafström och C. W. Ericsson, alla i Sollefteå, samt Nils Jacob Landström, Jöns Strindlund och L. J. Sehlstedt i Långsele jemte H. Sehlstedt i Hjelta i underdånighet sig förklarar; Med Kongl. Maj:ts Högsta Domstol beslutet; Gifvet Stockholms slott den 23 April 1883.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit Sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär, men finner skäl icke vara anfördt, som kan verka ändring i Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes öfverklagade utslag. Det vederbörande till underdånighet efterrättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts Sekret

(Sigill.)

Ernst Herstlow.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts på bordet hvilande proposition angående med Spanien afslutade nya handels- och sjöfartstraktater.

Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881 blef hänvisad till Lag-Utskottet.

Till Bevillnings-Utskottet hänvisades Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i gällande tulltaxa.

Vidare blefvo nedannämnda Kongl. propositioner hänvisade till Stats-Utskottet:

1:o) angående öfverlåtande på Vesterviks stad af lägenheten Stegeholm eller Slottsholmen i Lofta socken och Tjusts härad af Kalmar län;

2:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter Elisabeth Noréus;

3:o) angående försäljning af hemmanet Neder Jerfva N:o 2 i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län; och

4:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för framlidne Professoren F. A. Cederschiölds enka.

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången:

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 10).

§ 5.

Till bordläggning anmälde Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 11), med anledning af Herr C. A. Larssons motion, N:o 100, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om åtgärder för åstadkommande af fullständig öfversigt i fråga om löner och pensioner.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 25 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

§ 2.

Upplästes ett så lydande sjukbetyg:
Att Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Herr W. Farup
är af Bronchitis urständsat att lemna sina rum intygar
Stockholm den 24 April 1883.

C. Häggström,
Med. D.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 11).

§ 4.

Föredrogs och biföllos Konstitutions-Utskottets nedannämnda Memorial:

N:o 5, med förslag till ändring af § 53 Riksdagsordningen; och
N:o 6, med förslag till ändring af § 81 Regeringsformen och § 79 Riksdagsordningen.

§ 5.

Angående bevakning af varufordran i konkurs. Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 28, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser rörande bevakning af varufordran i konkurs.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *E. A. Lundblad* hade i sin motion, N:o 34, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att ingå till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes inkomma till Riksdagen med förslag till ändring i konkurslagen i det syfte, att borge-när, hvilkens fordran uti konkursbo grundade sig på räkning för varor med rabattberäkning vid kontant liquid inom viss tid, ej skulle ega rätt att för denna sin fordran bevaka mer än nettobeloppet.

Med anledning af denna motion hade Utskottet hemställt, att Riksdagen ville för sin del antaga ett af Utskottet framlagdt förslag

till "Lag angående tillägg till § 117 i Konkurslagen den 18 September 1862", hvarigenom förordnades, att till nämnda § skulle läggas ett nytt moment med ordningsnumret 1, lydande sålunda:

"1 mom. Fordran, som grundas å utborgning af varor, må ej, om priset bestämts olika med hänsyn till olika betalningstider, beräknas vid utdelning i konkurs till högre belopp i kapital, än det lägst bestämda priset."

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer mot detsamma inom Utskottet anmälda af Herrar *Forsell*, Grefve *Mörner* och *Fröberg*.

Herr Arwidsson anförde: Lag-Utskottet har i förevarande betänkande, såsom mig synes, gjort ett ganska betänkligt ingrepp i den frihet i afseende på ingående af civilrättsliga aftal, som i allmänhet eger rum. En inskränkning i denna frihet kan och bör efter mitt förmenande icke ifrågakomma i annat fall, än då aftalen kunna anses stridande mot allmän lag, det allmänna sedlighetsbegreppet eller innebära ett förnärmande af tredje mans rätt. I förevarande fall synes det mig som om Utskottet skulle hafva utgått från den åsigten att genom åtskilliga aftal, hvarom här är fråga, tredje mans rätt skulle kunna kränkas, emedan dessa aftal, enligt Utskottets åsigt, endast skulle innebära ett försök af fordringsegaren att, i händelse af inträffad konkurs, genom att bevaka större fordran, än han rätteligen eger, söka tillskansa sig större fördel än eljest bort honom tillkomma, och detta naturligtvis på de öfriga borgenärernas bekostnad. Jag vågar påstå, att de exempel, Utskottet anført på sådana förhållanden, i allmänhet måtte vara mycket sällsynta, och till stöd för detta påstående vågar jag åberopa en erfarenhet, som troligtvis är större än den, som kommit flertalet bland Kammarrens ledamöter till del. Jag vill i sådant afseende omnämna, att jag under tiden från början af 1850-talet och ända till dess den nu gällande konkurslagen trädde i kraft hade tillfälle att såsom tjänsteman i härvarande rådstufvurätt, landets största underdomstol, handlägga konkurser till ett antal af mer än 1,000, i hvilka konkurser jag sjelf författade domen uti det vida öfvervägande antalet. Det är visserligen sant, att jag under behandlingen af dessa konkurser ej särskildt fäste mig vid den fråga, som nu utgör föremål för Kammarrens behandling, men så vidt mitt minne efter den långa tid, som sedan dess förflutit, icke slår fel, så var det ytterligt sällsynt att i dessa konkurser finna bevakningar på grund af räkning, deri rabatten uppgick till så hög summa som 30 å 40 procent. Det vanliga var att rabatten, der sådan förekom, uppgick till omkring 10 procent eller möjligen något mera. Det är denna erfarenhet jag har af konkurser.

Men jag har äfven en annan erfarenhet att åberopa. Jag har i mer än 30 år såsom domare vid samma domstol handlagt en mängd civila rättstvister, grundade på räkningsfordringar. Vid de tillfällen, då rabatt i sådana förekommit, har den vanligtvis varit omkring 10 procent på kortare tid, oftast uppgående till 3 månader, och blott i ytterst få fall har rabatten varit så hög som 20, 25 å 30 procent;

Angående
bevakning af
varufördran
i konkurs.
(Forts.)

åtminstone kan jag icke påminna mig att hafva sett högre summor, ehuru det ju kan vara möjligt att sådana förekommit. Med det nu sagda vill jag dock icke hafva förnekat, att på andra ställen kunna hafva förekommit dessa höga rabatter, mot hvilka Utskottet velat uttala sina betänkligheter.

Men utom denna min allmänna erfarenhet har jag dessutom att tillägga en specielt egen. Det var en tid, då jag var ganska stark cigarrökare; och då man förbrukar mycket af en vara, söker man naturligtvis att erhålla densamma till så billigt pris som möjligt. I sådant syfte vände jag mig till större tobaksfabrikanter, af hvilka jag gjorde inköp i större partier och sökte dervid betinga mig rabatt. Sådän medgafs äfven och var temligen hög; den uppgick nemligen — jag kan gerna säga det — till 20 procent. Men aftalen voro årligt och upprigtigt uppgjorda: fabrikanterna utfäste sig att lemna 20 procent rabatt mot vilkor att af mig vid varans levererande erhålla kontant betalning. Jag hemställer nu: om jag skulle hafva brustit i mitt åtagande, om jag ej vid varans levererande erlagt den betingade betalningen, utan dröjt dermed flere eller färre månader, kanske år, och slutligen icke betalt alls, utan i stället gjort konkurs, så att fabrikantern nödgats deri bevaka sin fordran, hade det då varit rättvist, om han fått nöja sig med en till äfventyrs större eller mindre utdelning på ett belopp, som var helt annat än det, hvarom vi öfverenskommit? Denna fråga kan väl icke annat än nekande besvaras. Det må till äfventyrs vara en sanning att missbruk med detta rabattsystem egt run och att det således kanske kunde vara önskvärdt, att dessa missbruk på ett eller annat sätt städfjades; men aldrig kan jag bibringas den öfvertygelse, att, om ett bruk i öfrigt är berättigadt, man, därför att missbruk deraf förekommit, skulle söka att helt och hållet upphäfva äfven bruket. Är man af den öfvertygelsen att missbruken kunna och böra städfjas, är jag förvissad om att Lag-Utskottet, i händelse af ärendets återremiss till detsamma, torde kunna utfinna något annat medel än det nu föreslagna, hvarigenom, utom upphäfvande af det legitima aftalet, missbruken deraf må kunna förhindras. Skulle det då visa sig att Lag-Utskottet, vare sig genom frågans invecklade beskaffenhet eller af brist på tid, till följd deraf att andra ärenden ännu ligga oafgjorda på dess bord, eller genom bristande upplysningar, icke skulle kunna, efter en återremiss, framlägga nöjaktigt förslag i frågan, återstår ändå *en* utväg för Utskottet, den nemligen att formulera ett förslag till skrifvelse, deri Riksdagen, med framhållande af hvad i ämnet förekommit, begär att Kongl. Maj:ts tackes taga frågan i öfvervägande samt låta utarbета och för Riksdagen framlägga ett förslag i ämnet. Jag anser ett sådant tillvägagående så mycket mindre olämpligt, som nogsamt bekant är, att till följd af Kammarrens sammanstämmande beslut en skrifvelse till Kongl. Maj:t redan beslutats och expedierats, afseende ändring i vissa andra delar af konkurslagen, och på samma gång denna skrifvelse föredrages för Kongl. Maj:t kunde den begäran, som i nu ifrågavarande fall komme att framställas, ock tagas under ompröfning.

Då, såsom jag redan nämnt, Utskottets förslag i nu föreliggande

form är, enligt min åsigt, obilligt och orättvist och därför icke bör i oförändradt skick antagas, hemställer jag om återremiss af ärendet.

*Angående
bvakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

Herr Lovén: Jag har redan vid ett föregående tillfälle haft anledning att uttala mina åsikter i denna fråga, och det är till följd af dem helt naturligt, att jag måste vara Lag-Utskottet tacksam för det förslag, Utskottet här framlagt. Min erfarenhet har allt mer och mer stadgats i afseende på de olägenheter, som äro förenade med rabattsystemet, att det nemligen många gånger förnärmar och kränker tredje mans rätt. Den förste talaren förklarade, att Utskottets förslag innebure ett ingrepp i det fria aftalet. Men om vid en konkurs rabatten är så stor, att säljaren vid utdelningen får mer än hvad han från början beräknat få, om köparen icke gjort konkurs, hvem får betala detta öfverskott, som kommer säljaren till godo? Icke blir det gäldenären, nej, det blir borgenärerna i konkursen, ur hvars ficka öfverskottet tages. Jag frågar, om icke härigenom tredje mans rätt förnäras och om icke därför en inskränkning i det fria aftalet här kan vara befogad? Samme talare anmärkte äfven, att dessa fall, då dylikt förfaringssätt eller begagnande af rabatt förekommer, voro mycket sällsynta. För min del har jag en annan erfarenhet, och jag får säga, att, om den talaren ville göra sig det besväret att höra efter, huru härmed sig förhåller, hos Stockholms köpmannaförening, skulle han snart komma under fund med att, enligt ombudens rapporter, utdelningen i nästan alla konkurser blir förminskad just till följd af de höga rabatterna. Han anmärkte vidare, att, i händelse han sjelf eller någon annan gjort inköp mot rabatt vid kontant liquid, men icke honorerat sin förbindelse, så vore detta en orättvisa mot säljaren, och deri ger jag honom fullkomligt rätt, likasom jag anser det erda rätta användandet af rabatt ske, då varan direkt utbytes mot penningar. Men huru göra vi köpmän, när vi sälja mot kassaliquid? Vi göra oss underrättade om köparen och om vi kunna till honom hysa förtroende; men om vi icke äro säkra, att liquiden ordentligt erlägges, sända vi varan mot efterkraf eller ordna saken på annat sätt. Begagna vi oss åter icke af sådana försigtighetsmedel, så få vi skylla oss sjelfva.

Men flere andra anledningar förefinnas, hvarför det är af vigt för oss köpmän att skydda oss mot detta våld, som vi pläga kalla rabattsystemet, och jag vill i detta fall anföra ett exempel i stort, huru man kan i samma rigtning gå till väga. En köpman sålde hela sitt varulager till två unga biträden. Lagrets värde uppgick till omkring 90,000 kronor, biträdena egde ingenting, utan häftade tvärtom vid aftalets ingående i skuld till principalen. Affären kom emellertid till stånd och för att erhålla förlagskapital och börja afbetalningen sökte köparne ett kreditiv å 10,000 kronor. Säljaren stälde sig här för främst såsom borgesman, och några mindre jordbrukare i trakten, som intresserades för saken, stälde sig vid säljarens sida, helst denna hade anseende som en förmögen och försigtig man. Afbetalningarne till säljaren fortgingo i några år, så att skulden arbetades ner till mellan 20,000 och 30,000 kronor. Då kom man och bjöd ackord. Ställningen undersöktes och reverskontot visade 12 utelöpande skuld-

Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)

sedlar till säljaren å tillhopa 24,000 kronor, men när dessa skuldsedlar presenterades, befunnos de vara utskrifna på 36,000 kronor. Denne säljare hade således arrangerat en förmånsrätt, hvarom ingen visste något. Tro herrarne, att någon köpare hade gifvit den firman ett öres kredit, om man haft någon aning om detta? Om man fortgår på denna väg, uppkommer på handelns område en osäkerhet och en misstro, som rigtas äfven mot den legitima och ärliga handeln, och de, som värst få sitta emellan, äro de, som betala ordentligt och vilja på ett för det stora hela nyttigt sätt sköta sig.

Det ligger dessutom i detta system något ännu betänkligare, som rör icke endast oss köpmän och säljare ensamt, nemligen att, om man icke behöfver så noga se till hvem som köper, så utbildar sig ett utborgnings- och kreditsystem, som verkligen icke kan vara för landet nyttigt.

Skulle nu Utskottets förslag återremitteras, fruktar jag att det icke vore till gagn för frågans lösning, som onekligen är ganska svår. Lag-Utskottets förslag går, om ej nog långt, åtminstone i den rätta riktningen och, om det af Riksdagen antages, kommer det ju att undergå Högsta Domstolens pröfning. Om dervid skulle yppa sig betänkligheter mot förslaget, blir ju Kongl. Maj:t i tillfälle att deri göra de jemkningar, som kunna anses befogade, och vi kunde sedan hafva att vänta en Kongl. proposition i ämnet. För sakens skull och dess verkliga ganska stora vigt anholder jag således om bifall till Lag-Utskottets betänkande.

Häruti instämde Herr *Beijer*.

Herr Söderström: Jag instämmer gerna i motionärens mening och syfte, men jag tror icke, att hvad Utskottet här föreslagit skulle blifva bot för det onda. Mig synes snarare som om, derest detta blefve lag, man komme att bota ett ondt med något värre.

Jag kan icke instämma med den siste talaren i hans förtroende till det föreslagna lagstadgandets ändamålsenlighet och nytta. Han talade om de många missbruk och, om jag så får säga, skälmsstycken, som begås i konkurser. Deri har han rätt, men det är icke rättvist att tillskrifva rabatträkning i allmänhet skulden för alla de slag af skälmsstycken, som uti en konkurs kunna begås; de kunna icke afhjelpas genom ett 4 raders tillägg i konkurslagen.

Den näst föregående talaren hör till de affärsmän, som notera netto sina pris, på förhand öfverenskomna, högre eller lägre, allt eftersom längre eller kortare betalningstid blifvit aftalad, och endast sådana affärsmän tyckas hafva blifvit rådfrågade af Utskottet. Men det finnes äfven många, som notera sina pris med rabatt, och dessa utgöra en så stor klass, att de förtjenat att äfven få ett ord med i laget. Det är visserligen sant, att det understundom inträffar att rabatt beräknas så högt som ända till 20, 30, ja, till och med 40 procent, utan att afdrag skett i konkurser. Sådant är onekligen ett våld mot de fordringsägare, som endast beräknat ränta, eller en måttlig rabatt motsvarande ränta och risk, men dessa, som beräkna en så hög rabatt,

äro dock ett fåtal. De hafva egentligen varit de svenska cigarrfabrikanterna, och jag vågar påstå, att dessa fabrikanter höga rabatter icke från början tillkommit i förutgången afsigt att bereda sig fördel i konkurser, utan af helt andra orsaker, och i ett helt annat ändamål, fastän efter hand derigenom uppkommit missbruk.

Största flertalet af affärsmän, industriidkare och köpmän, som idka handel en gros, beräkna icke så hög rabatt; och deras rabatter hafva uppkommit endast i syfte att lemna tillfälle till olika pris vid olika betalningsterminer, enär de icke utan stor svårighet kunna vid hvarje aftal ändra sina vidlyftiga priskuranter eller hafva flere olika sådana och de icke rimligen kunna belasta de kunder, som betala kontant eller på kort kredit, med samma pris, som de, hvilka begagna lång kredit, och på hvilka de löpa större risk och förlorad ränta. Att beräkna prisen högre vid lång betalningstid, än när betalning sker kontant, torde väl varit brukligt lika länge som handel existerat, och har icke tillkommit i går, såsom af Utskottets betänkande tyckes framgå. Rabatter för tidigare betalning begagnades allmänt i vårt land för trettiosex år sedan, då jag först kom i handel. Man gaf då vid kontant betalning en rabatt af 10 à 15 procent för fabriks- och vissa köpmannavaror, under det att kredittiden utan rabatt var 12 månader och deröfver; och den beräkning, som än i dag är den vanligaste, utgör omkring 1 procent pr månad. Det måtte väl vara en affärsmans rätt att framlägga i stället för olika priskuranter för olika betalningsterminer blott en enda priskurant och säga: enligt den lemnas så eller så många procent rabatt vid betalning efter så eller så lång tid — likasåväl som det är en annans rätt att säga: mitt nettopris blir så eller så allt efter den kredittid som önskas.

En sådan lagparagraf som den nu föredragna har jag förgäfvat sökt efter i de flesta europeiska kulturstaters konkurslagar, men den behöfves icke heller der, emedan dessa länder hafva handelsdomstolar, till hvilka sådana fall som det ifrågavarande hänskjutas. Hos oss deremot, der man icke har sådana domstolar, erkänner jag villigt, att något behöfver göras för undvikande af missbruk, så vida sådant kan ske utan andras förfång och utan kränkning utaf det fria aftalets rätt. Jag anser, att detta kan ske på ett annat och säkrare sätt än det här föreslagna. Jag tror dessutom, att Utskottets förslag, om det blifver lag, icke skall hjälpa det öfverklagade onda. Utskottet vill nemligen, att det lägsta pris, som möjligen kunnat i händelse af kontant liqvid ifrågakomma, skall vara det vid bevakning i konkurs gällande. Hvad blir följden? Jo, att mången affärsmän, som begagnar rabattsystemet, kommer att skriva räkningen med bruttopris som vanligt, men undviker att träffa något bestämdt aftal om hvad rabatten för tidig liqvid kan blifva, förr än i samma stund köparen kommer med liqviden i hand, och betraktar den rabatt som då afdrages såsom ett aftal, gällande endast för den gången, men anser sig berättigad, om konkurs inträffar, bevaka räkningens hela belopp som hittills. Så var också förhållandet för några och tjuu år sedan, då rabatten aldrig utskrefs på räkningen, och så sker understundom än i dag. För min del har jag trott, att botemedlet skulle kunna nås på ett enkelt sätt.

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

Det heter nemligen i första momentet af 117 § konkurslagen: "För fordringar, hvarå ränta är utfäst eller eljest lagligen eger rum, upphöre emellan fordringsegare inbördes ränteberäkning från den dag, offentlig stämning gafs". Hvad är väl då enklare än att föreskrifva, att all rabattberäkning äfven skall upphöra med denna dag. Man kunde ju i momentet tillägga till exempel de orden, att fordringens storlek skulle beräknas efter det pris, som skulle vara gällande, i händelse liqviden skedde på den dag offentliga stämningen gafs. Derigenom hade man i så väl det ena som det andra fallet afklippt all beräkning pro eller contra, och full rättvisa skedde alla. Det kunde vara mycket att tillägga rörande denna sak, men jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, så mycket mindre, som man bör vara köpman för att rätt kunna fatta betydelsen af de mångahanda olika brukliga rabattberäkningarne, men jag tror att hvad jag redan yttrat skall vara tillräckligt för att visa, att hvad Utskottet här föreslagit icke kan anses lämpligt, och jag får därför förena mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr Gumælius: Jag ber att få tillkännagifva, att jag från flere särskilda personer, äfven från sådana, hvilka jag icke eger för-månen känna, under årets lopp i skrivelser emottagit uppmaningar att väcka förslag i enahanda syfte som den föreliggande motionen innehåller, och när jag reste upp till denna riksdag, var det med föresats, att, om jag icke fick höra att motionären, som förut, fastän utan framgång, väckt förslag i samma rigtning, ärnade återupptaga sin motion, jag sjelf skulle väcka förslag i ämnet. Jag har, om ock icke mycken, dock någon erfarenhet om olägenheterna af det utaf motionären öfverklagade, nu rådande, alldeles förvända systemet, och jag har från många håll hört exempel uppå, huru stora orättvisor som begås i en stor del konkurser genom tillämpningen af detta system. Exempelvis vill jag nämna, hurusom i en konkurs, som avslutades med 50 procent ackord, en fordringsegare fick vida mer än han skulle hafva, hvarigenom öfriga fordringsegare naturligtvis tillskyndades förlust. Den af mig omnämnda fordringsegaren återbar hvad han fått för mycket, men alla äro icke så hyggliga. Jag har tillåtit mig nämna detta exempel såsom ett litet inlägg i frågan. Jag vet att mången är både ledsen och förbittrad öfver dessa förhållanden, och det glädde mig därför att finna, att Lag-Utskottet nu föreslagit en förändring, hvilken, såsom en talare redan erinrat, åtminstone går i den rätta rigtningen. Huruvida bifall till ett lagstadgande sådant som det här föreslagna skall kunna vinnas hos Högsta Domstolen, blir en senare fråga. Der kommer utan tvifvel under ompröfning äfven hvad som här i Kammaran blifvit emot förslaget invändt, men i det skick saken nu föreligger ber jag att få yrka bifall till Utskottets hemställen.

Herr Wedberg: Jag vill icke tvista med den förste talaren om, huruvida det må vara lämpligt att genom en återremiss till Utskottet söka få frågan mer utredd och ett mer omfattande. förslag i ämnet

än Lag-Utskottets nu föreliggande, men att de nu gällande stadgandena äro i hög grad obilliga och otillfredsställande, framgår för hvar och en, som på nära håll haft tillfälle att iakttaga denna sak, detta vågar jag påstå. Jag har några gånger haft skyldighet att vara utredningsman i konkurser, der dylika frågor ej så sällan förekommit, och jag erinrar mig särskildt hurusom i en konkurs, anhängig vid Stockholms rådstufvurätt, bevakning egde rum af en fordran, å hvilken icke mindre än 67 procent rabatt var öfverenskommen. Anmärkning gjordes om afdrag för rabatten, men rådstufvurätten ogillade anmärkningen, i full öfverensstämmelse med nuvarande lag och bruk — konkursen utreddes under loppet af ett år och lemnade något öfver 50 procent i utdelning, hvarigenom den nämnde fordringsegaren erhöll icke så obetydligt mer än hvad han rätteligen hade att fordra, allt på öfriga borgenärers bekostnad.

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

Den ärade talaren yttrade, att under hans långvariga praktik såsom domare klagomål öfver nuvarande förhållanden i förevarande fall högst sällan förekommit, men att så varit, torde väl mera haft sin grund deri att, sedan några klagomål utan framgång blifvit försökta, allmänheten icke ansett det löna mödan att vidare klaga, än uti belåtenhet med sjelfva lagen. Han sade äfven att den nu ifrågasatta ändringen, om den blefve lag, skulle ingripa i det fria aftalet samt i tredje mans rätt. Häremot ber jag få erinra, att vid konkurs inträder ju ett helt annat förhållande, än då aftalet gälde endast fordringsegare och gäldenär personligen — det torde väl då kunna sägas gälla "allas rätt mot alla" och att nuvarande stadgande äfven synes godkänna detta, framgår, enligt min uppfattning, deraf att det bestämmer att ränteberäkning, der den är föreskrifven, upphör vid konkursens början, så vida boet ej förslår till full utdelning åt alla fordringsegare, och hvarför skulle då orimliga rabattberäkningar hafva bättre rätt än den lagligen öfverenskomna räntan? Så som det nu utbildat sig, kan man med fog säga, att det i många fall är en fördel för dessa säljare med höga rabatter att kunna få gäldenären i konkurs.

Funnas hos oss liksom i många andra länder så kallade handelsdomstolar, är jag viss om att sättet att sälja varor med höga rabatter, eller rättare att derför ur konkurs erhålla utdelning för bruttobeloppet af räkningen, snart skulle upphöra af det skäl, att förfarandet ej komme att af en dylik domstol godkännas, allmänna medvetandet har redan utdömt förfaringssättet sådant det nu existerar. Här har äfven blifvit sagdt, att det nu föreslagna tillägget icke skulle verka till annat eller mera, än att rabatterna sedan icke upptoges i räkningarne, utan öfverenskommes i tysthet, och detta kan nog hända, ty svårt är stifta lagar som icke kunna kringgås, men försöken blefve emellertid sedermera åtminstone olagliga.

Följdrigtigt med hvad jag nu yttrat borde jag yrka rent bifall till Utskottets förslag, men då jag tror att, om genom återremiss till Utskottet en skrifvelse i ämnet till Konungen blefve Riksdagens beslut, frågan må hända förr kunde finna sin lösning, emedan, enligt min uppfattning, flere paragrafer, deribland om rösträtt vid val af sysslomän, i sammanhang dermed torde behöfva ändras, så vill jag icke mot-

o Angående
evakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)

sätta mig en återremiss, utan instämmer i det hänseendet med Herr Arwidsson.

Herr J. Johansson från Stockholm: Jag skall först som sist bedja att få tillkännagifva, att jag ämnar lemna min röst för bifall till Utskottets förslag. Jag är en mångårig handelsresande och har sålunda någon erfarenhet i den föreliggande frågan. Jag vet att det är icke blott fråga om 10, 20 procent, utan 50, 60, ja, ända till 75 procent rabatt lemnas på t. ex. artikeln *klippspik*. Jag vet att den, som reser t. ex. i Norrland för s. k. kassaartiklar, hvilka icke tåla vid någon rabatt, måste resa anspråkslöst och billigt, under det dessa rabattgifvande handelsresande deremot resa med två hästar, kusk och kanske betjent. Jag vet också, att när t. ex. de, som hade att föryttra reela varor, icke vågade sälja till flere än 4 till 5 handlande i hvarje stad, så sålde deremot herrar rabatthandlande åt hvem som ville köpa, så i städerna som på landet. Detta bevisar att det gör dem ingenting, om köparen gör konkurs med 30 à 40 procent utdelning. Jag erinrar mig särskildt en gammal handelsresande, som reste för en firma här i Stockholm, som handlade med s. k. korta varor. Han hade fått ordres att vid en resa i Norrland lemna varor åt en viss uppgifven köpman derstädes. Men vår handelsresande får höra, att köparen står nära att göra cession och inhiberar därför varuleveransen. Detta vållade honom emellertid en skarp skrapa af principalen, som gick miste om den förtjenst, som han till följd af den höga rabatten, 60 eller 70 procent, skulle hafva skördat genom att ingå såsom fordringsegare i konkursen. Jag har ofta på landsbygden bevisat konkursauktioner, der de reela varorna, såsom kaffe, socker, fläsk och mjöl, betingat ända till 20 à 25 procent *utöfver* det pris, hvartill varan inköpts för några månader tillbaka, då deremot snus och cigarer samt öfrigt s. k. hyllkram betingat endast 10 till 15 procent *af det pris*, köpmannen några månader förut betalt, men ändock hafva säljarne af dylika varor rätt att med beräkning af rabatt få utdelning i konkursen mark om mark med dem, som försålt reela kassaartiklar.

Jag tror visserligen, i likhet med Herr Söderström, att under vissa förhållanden icke mycket vinnes med det af Utskottet här föreslagna tillägg, emedan det ju går för sig att göra ett tyst förbehåll om rabatt af t. ex. 30 eller 40 procent på det "lägsta pris" som påföres i räkningen. Men jag föreställer mig att långt ifrån alla handlande skola komma öfver ens om dylika tysta förbehåll, och på grund af hvad jag förut anfört ber jag att få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Sandwall: Jag är till väsentlig del förekommen af den siste ärade talaren.

Man har många gånger sett exempel på att personer sälja varor med ända till 65 procent rabatt. Om då en person, för att kunna börja en handel, skaffar sig ett förlagskapital, får han det vanligtvis mot 6 à 7 procent ränta. Han tager derefter varor af köpmän och fabrikanter, som lemna 65 procent rabatt för kontant betalning, men råkar på obestånd och nödgas göra konkurs med stora skulder. Under

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs
(Forts.)*

sådana förhållanden förlorar den person, som lånat denne handlande förlagskapitalet, om konkursmassan bjuder t. ex. 50 procent, hälften af de penningar han förskjutit, men den som lemnat varor åt denne handlande, han erhåller, i fall summan är t. ex. 1,000 kronor, 500 kronors utdelning i stället för 350, i fall köparen kunnat kontant betala. Att sådant verkligen kan inträffa, visar behovet af en lagbestämmelse mot dylika missbruk och orättvisor, och jag hade därför icke väntat att motionärens förslag i denna Kammare skulle möta någon den ringaste opposition. Hvarje människa måste ju inse det orimliga i att ena borgenären i en konkurs får förlora hälften af sin fordran, medan andra deremot få mer än de ens af den reelaste betalare beräknat att få. I England lemnas visserligen också, som en talare yttrat, å somliga varor 75 å 80 procent rabatt, men der reducerar man slutbeloppet i fakturan till nettopris, och vid konkursfall bevakar man icke brutto- utan nettobeloppet. De svenska en-grosisterna och fabrikanterna bevaka deremot alltid bruttobeloppet. Deri ligger den stora skilnaden. Man skulle väl kunna fråga, hvarför man då i England har denna höga rabatt? Jo, icke för att ockra på mer eller mindre solida köpare, utan därför att säljarne vilja söka vilseleda hvarandra, och därför lemnar den ene högre rabatt än den andre utan dennes vetskap. I Sheffield finnas s. k. Sheffield-lists, deri de särskilda fabrikanternas varor äro upptagna till samma pris, men sedan beror det på huru hög rabatt hvar och en beviljar. De hafva således dessa "lists" endast för att söka öfverlista hvarandra, och det må de gerna roa sig med, ty de förnärma dermed icke köparnes öfriga fordringsegares rätt.

Här är emellertid högsta skäl att bifalla Lag-Utskottets förslag. En talare har visserligen sagt, att under hela den tid af 36 år, som han praktiserat såsom köpman, har detta oskick varit rådande, och det kunde därför gerna fortåras; men ett oskick, som är gammalt, är väl icke bättre för det, utan man bör väl ändå söka utrota detsamma. Jag anser detta så tydligt och klart, att jag hoppas att denna Kammare enhälligt instämmer uti hvad Utskottet här föreslagit. Jag skall därför icke heller längre upptaga Kammarens tid, utan endast bedja att få yrka bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herrar *Granlund* och *Angel* instämde med Herr Sandwall.

Herr Ekenman: Med anledning af de anmärkningar, som framstälts mot Lag-Utskottets föreliggande förslag, anhåller jag vördsamast att få yttra några ord.

Den talare, som öppnade debatten i denna fråga, förklarade att något behof icke förefunnos att vidtaga denna lagbestämmelse och han sökte styrka denna sin åsigt genom framdragande af åtskilliga exempel från sin domareverksamhet. Jag vill visst icke bestrida riktigheten af hvad han sålunda uppgifvit, men jag vågar dock påstå, att andra personers erfarenhet lärer annat, och derom hafva också åtskilliga af de affärsmän, som finnas i denna Kammare, redan lemnat oss upplysningar. Hvad vi veta, som äro boende i landsorten, åtminstone är

Angående
bevakning af
varufördrän
i konkurs.
(Forts.)

det min erfarenhet, att knappast någon enda konkurs af köpman numera förekommer, dervid icke fordringar bevakas, som äro grundade på räkningar med så hög rabatt, att derigenom tillförsäkras vissa fordringsegare bättre rätt än öfrige. Jag kan således icke finna annat än att här föreligger ett verkligt behof, som måste afhjelpas.

En annan talare på stockholmsbänken yttrade, att det i alla fall icke vore skäl att vidtaga denna lagförändring, ty om man såge till huru förhållandena i detta afseende äro i andra länder, skulle man finna att ingen konkurslag i Europa eller hela världen — jag hörde icke hvilketdera han yttrade — innehölle sådana stadganden som här nu föreslagits. Men samme talare gendref strax derpå sitt eget skäl, då han sade, att i utlandet behöfdes icke heller dylika stadganden, ty der finnes ett korrektiv mot missbruken, nemligen handelsdomstolarne. Det synes mig icke vara mycket skäl att tala om att i andra länder man ej funnit lämpligt genom stadganden i konkurslagarne stäfja det missbruk här är i fråga, då de hafva ett korrektiv som vi sakna; men just därför att vi icke hafva detsamma, synes det mig vara ett ytterligare skäl att antaga Lag-Utskottets förslag.

Vidare har mot detta förslag anmärkts, att det, om det blir lag, ganska lätt kan kringgås. För min del tror jag knappt det är möjligt att skrifva en lag, som icke kan kringgås; men jag är dock viss på att, om detta stadgande blefve lag, skulle hvarje ordentlig affärsman akta sig för att ingå sådana aftal, som härmed afses. Ty om en köpare sedermera gör konkurs, riskerar säljaren att förlora hela rabattbeloppet, och farhågan härför måste enligt min mening tvinga affärsmannen att afstå från det nu befintliga orimliga och skadliga rabattsystemet.

Man har dessutom anmärkt att detta förslag strider emot det fria aftalet samt att man bör respektera hvars och ens rättighet att köpa och sälja sina varor och bestämma villkoren dertill. Denna rättighet har icke heller blifvit upphäfd genom detta lagförslag, utan man har endast velat förhindra *missbruk* af det fria aftalet, så att man icke med samma lätthet som nu kan genom att beräkna högre rabatt tillförsäkra sig högre procentutdelning än andra fordringsegare. Detta är kärnan af lagen.

En ärad talare, densamme som började debatten, har föreslagit att man genom skrifvelse till Kongl. Maj:t skulle äska framläggande af lagförslag, åsyftande att afhjelpa de missförhållanden motionären påpekat, samt för att få skrifvelsen formulerad borde återremittera frågan till Lag-Utskottet. Jag ber emellertid få erinra, att detta sätt att expediera saken synes vara förenadt med åtskilliga svårigheter. Det är nemligen enligt mitt förmenande icke lämpligt att, när fråga är att söka åstadkomma en lagförändring, blott i allmänna ordalag begära en förändring i den eller den rigtningen. Det är då vida fördelaktigare att Riksdagen bestämdt säger, hvad Riksdagen önskar. Ett lagförslag måste ju i alla fall underställas Kongl. Maj:ts pröfning och Högsta domstolens granskning, men man har då den fördelen att Riksdagen alldeles bestämdt uttalat, i hvilken viss gifven rigtning Riksdagen önskar se förändringen genomförd.

Då jag nu icke hört någon bestämd anmärkning framställas mot sjelfva förslaget, har jag svårt att förstå, hvarför man icke skall kunna expediera förslaget i den form, hvori det nu föreligger. Förefunnas någon anmärkning mot uppställningen af förslaget eller dess sammanhang med 117 § konkurslagen, så vore det skäl att framdraga dessa anmärkningar och skälen dertill, så att man, derest Kammarerna godkände de gjorda anmärkningarna, genom en återremiss till Lag-Utskottet kunde få ett sammanjemkningsförslag af de skiftande meningarna och sedermera å nyo företaga frågan till pröfning. Några sådana skäl hafva emellertid icke blifvit framställda. Jag ber därför att få yrka bifall till förslaget, som jag vet vara framkommet för att afhjelpa verkliga olägenheter och som äfven synes mig på ett tillfredsställande sätt fylla detta syftemål.

*Angående
bevakning af
varufördrän
i konkurs.
(Forts.)*

I detta yttrande förenade sig Herr *Smedberg*.

Herr Ekdahl: Jag ber få betyga Utskottet min tacksamhet för det nu framlagda förslaget, i hvilket jag i allo instämmer, och förenar jag mig sålunda med dem, som yrkat bifall till detsamma.

Här har yttrats att det skulle blifva med stor svårighet förenadt att få utredt, huruvida rabatt ingår i en bevakad fordran; men jag tror för min del, att sysslomännen i konkursen ganska lätt skola kunna få reda härpå.

Jag har sjelf varit utredningsman i många konkurser och kan därför af egen erfarenhet vitsorda behovet och nödvändigheten af den nu föreslagna lagbestämmelsen. Det hjälper nemligen icke att i fakturan rabattbeloppet finnes afdraget. Fordringsegarne bevaka ändock i alla fall hela bruttobeloppet vid inträdande af konkurs. Jag vill anföra ett exempel härpå. På porsliner beviljas i allmänhet försäljningsprovision; på fajanser ända till 25 procent och på andra slag omkring 10 à 15 procent som å räkningen afdragas, men till detta kommer ännu en rabatt af 10 procent, om betalningen sker inom 30 dagar. Då nu hela bruttobeloppet blifvit i konkursen bevakadt, hvilket jag ansett origtigt, har jag gjort försök att vinna rättelse genom att vid rätten klandra bevakningen, men har det visat sig fruktlöst, och rätten fastställt fordringsanspråket oakkortadt.

Jag ber sålunda, såsom jag förut nämnt, att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Arwidsson: Jag ber om tillgift för det jag i denna fråga ännu en gång upptager Kammarernas tid, men jag har dertill blifvit uppkallad af ett yttrande, som fälades af en talare på vestgötabanken. Han påstod nemligen att jag skulle hafva sagt, att den föreslagna lagförändringen icke vore af behovet påkallad. För dem af herrarna, som behogat egna någon uppmärksamhet åt mitt förra anförande, behöfver jag knappast nämna att jag ej yttrat något sådant. Jag sade endast att, efter den erfarenhet, som kommit mig till del, den höga rabatt, hvarom Utskottet i början af sitt betänkande talar, ytterst sällan, om ens någonsin förekommit. Jag kan så mycket

Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)

mindre hafva yttrat mig emot behöfligheten af en förändring i detta fall, som jag ju påyrkat ärendets återremitterande till Utskottet, det jag i annan händelse icke skulle gjort, utan i stället derå yrkat afslag. Jag sade tillika att jag ingalunda ville ifrågasätta, att ju icke andras erfarenhet härutinnan kunde i viss mån strida emot min. Mitt yttrande gick hufvudsakligen derpå ut, att jag ansåg det icke vara rätt att för möjliga missbruks skull upphäfva det legitima aftalet. Samme talare yttrade äfven att, om Riksdagen fattade sitt beslut i enlighet med Lag-Utskottets förslag, komme ärendet till Kongl. Maj:t, som då torde tillse, huruvida det vore välgrundadt eller icke. Otvifvelaktigt kommer ärendet i så fall till Kongl. Maj:t, men jag är förvissad att det har större utsigt att vinna Kongl. Maj:ts samtycke, om det hvilat på billiga grunder än motsatsen.

Då jag först hade ordet, glömde jag att tillägga en sak, hvarom Utskottet visserligen talat i sitt betänkande, men som det synes icke hafva tillerkänt något synnerligt afseende. Det gäller nemligen stadgandet om edgång för fordringar, der denna edgång af någon borgenär yrkas.

Jag har den fasta tilliten till vårt svenska folk, att jag icke kan tro det någon skall genom en falsk edgång bekräfta en fordran, som han vet sig icke ega. Skulle någon bevaka en större fordran, än han anser sig kunna under eden inbegripa, står det likväl honom fritt att före edgången göra rättelse i bevakningen. Genom edgångsyrkandet är sålunda för borgenärerna en utväg beredd att mot den, som misstänkes att hafva bevakat ett större belopp, än honom med rätta tillkommer, vidtaga nödig åtgärd.

Då efter min uppfattning frågan genom en återremiss blott kan vinna, men ingenting förlora, nödgas jag vidhålla mitt förut gjorda yrkande.

Herr Hammarberg: Då denna fråga ligger inom ett område, der min erfarenhet möjligen kan vara af någon betydelse, så ber jag få tillkännagifva, att jag i allo instämmer med motionären. Under den förhoppning att det af Lag-Utskottet framställda förslaget skall leda derhän, att man kommer till det mål, som med motionen afses, har jag för min del tänkt instämma i Utskottets utlåtande. Huruvida någon bättre formulering står att vinna genom en återremiss, såsom af en talare yrkats, har jag icke klart för mig, men då frågan i alla fall först måste komma under Högsta Domstolens pröfning och der kommer att undergå en noggrann behandling, torde det med en återremiss afsedda målet i alla fall vinnas, hvadan jag inskränker mig till att rösta för bifall till Utskottets betänkande.

Herr Stormats Mathias Olsson instämde med Herr Hammarberg.

Herr Lovén: Jag vill endast till min ärade kamrat på stockholmsbänken yttra några ord rörande den tvekan, som han uttalat. Han förklarade nemligen att detta förslag icke på något sätt skulle afhjelpa den öfverklagade olägenheten, och att Utskottet endast in-

hemtat upplysningar af köpmän, hvilka voro afgjordt fiendtliga emot rabatterna. Jag får då säga att jag icke ensidigt hållit mig till ytt- randen af personer, som lika med mig icke nyttja rabatt, utan jag har äfven rådgjort med sådana, som begagna densamma. Dessa se- nare hafva sagt mig, att i händelse det blefve genom lag bestämdt att de vid utdelning i konkurser icke skulle hafva någon fördel af rabattsystemet, så komme de så småningom att afstå ifrån detta system. Och det helt naturligt. Detta rabattsystem medför ju en för dem ganska betungande bokföring och, då samme säljare till och med för olika varor har olika rabatter, en icke obetydlig tillökning i deras kontorsgöromål, och den ärade talaren vet dessutom nog, att man mot en god kund icke håller så strängt på rabatten. Man vet nu att mången köpman gerna anlitar rabattsystemet, men tro icke her- rarne att han kommer att sälja efter nettopris, om han gång efter annan utsättes för olägenheten att få sin bevakade fordran bestridd. Han sade vidare, att det icke vore lätt att få reda på hvad som uppgöres "mellan fyra ögon". Jag är öfvertygad om att de redbare säljarne häraf icke göra någon hemlighet, och att det i andra fall icke blifver så svårt att skaffa sig bevis öfver varans verkliga värde. Slut- ligen sade han att i utlandet förekomma så kallade handelsdomstolar, hvilka afgöra dylika frågor. Han så väl som jag har sig nog bekant, att införandet af sådana domstolar hos oss är ett mål, hvarifrån vi ännu äro säkerligen långt affägsnade.

Jag fortfar att yrka bifall.

Herr Söderström: Jag har endast velat yttra ett par ord för att få till protokollet taget det sätt, hvarpå jag tänkt mig att en be- stämmelse i förevarande hänseende borde formuleras:

"Fordran, som grundas å utborgning af varor, må ej, om priset bestämts olika med hänsyn till olika betalningstider, beräknas vid ut- delning i konkurs till högre belopp i kapital, än det pris, som på grund af aftal eller i enlighet med förut mellan borgenären och gäl- denären vedertaget bruk hade bort beräknas, derest liqid skett på den dag, då offentliga stämningen gafs".

Af hvad som under diskussionen förekommit stärkes jag ytter- ligare i vissheten derom, att frågan icke på långt när är utredd, och det så mycket mera som jag funnit att de fleste talare, som yttrat sig angående rabatten, sjelfva icke haft den saken klar för sig. Den siste talaren yttrade den förmodan att, om hvad Utskottet föreslagit blefve lag, så skulle de, som nu beräknade sina pris med rabatt, upphöra dermed. Nej, visst icke! Eller skulle man kunna inbilla sig att en dylik lag skulle kunna reglera handelsbruket i den öfriga verl- den eller åtminstone i de länder, som stå med oss i handelstörbindel- ser. Icke en gång de, som inom Sverige begagna sådan beräkning, skola upphöra dermed; åtminstone icke jag. De skulle icke ändra en siffra, utan hellre stillatigande taga de ökade förluster i konkurser, som lagen medförde för dem. Dessa förluster skulle i allt fall icke blifva större än hvad som skulle förloras genom den oreda i affärerna,

*Angående
bevakning af
varufordran
i konkurs.
(Forts.)*

som uppstode genom systemets öfvergifvande, hvilket för de flesta blir en omöjlighet.

Herr Thomasson: Herr Talman! Mine Herrar! Som Kammararen har sig bekant, har detta lagförslag redan förut blifvit vid två föregående riksdagar väckt. Lag-Utskottet har haft stora betänkligheter vid att genom lagstiftning ingripa i detta förhållande, emedan hvarje sådan bestämmelse i viss mån rubbar det fria ättlets rätt. Lag-Utskottet har därför hittills afstyrkt förslagen, och Riksdagen har gillat denna Utskottets uppfattning. Lag-Utskottet hade också häri kunnat haft anledning att äfven nu afstyrka bifall till motionen. Men af de upplysningar, som från många håll kommit Utskottet till handa, har Utskottet fått den uppfattning, att bruket att genom hög rabattberäkning förskaffa sig obehöriga fördelar i konkurser på andra fordringsegares bekostnad fått en sådan utsträckning, att det verkar störande på den allmänna krediten, så att lagstiftningen bör, så vidt ske kan, ingripa. Utskottet har därför framlagt ett välment försök till lag i ämnet, och det ankommer nu på Riksdagen sjelf att bedöma, huruvida det förefinnes skäl för att lagstifta i frågan och om det förslag, som är framlagdt, är egnadt att fylla sin uppgift. Åtskilliga anmärkningar hafva väl framstälts mot förevarande förslag, men dels hafva dessa redan förut blifvit bemötta och dels förefalla de mig vara af sådan beskaffenhet och hafva gifvit en sådan inblick i åtskilliga affärsförhållanden i handelsverlden, att jag föreställer mig att Kammararen just genom dem blifvit stämd för att bifalla detsamma. Om Utskottets förslag i vissa formella delar är behäftadt med brister, så kunna dessa afhjelpas, då förslaget undergår granskning i Högsta Domstolen. Några väsentliga fel deri hafva, så vidt jag kunnat fatta, icke blifvit påvisade. Att återremittera betänkandet skulle, efter min tanke, endast föranleda dertill att frågan komme att förfalla. Utskottet har verkligen på allvar begrundat saken, och jag tror icke, att från Utskottets sida kan vara att förvänta ett bättre eller annorlunda beskaffadt förslag än det nu föreliggande. Att, på sätt den förste talaren anvisat, tillgripa den utvägen att aflåta en skrifvelse till Kongl Maj:t, har, enligt hvad man redan påpekat, Utskottet icke velat föreslå, i synnerhet därför att det allt mer och mer blifvit vanligt att, sedan en skrifvelse aflåtits till Kongl Maj:t med begäran om förslag till lag i ett visst ämne och sådant förslag sedermera till Riksdagen inkommit, detta af Riksdagen förkastas. Det är uppenbart att, om man skulle formulera en skrifvelse så, att det förslag, som på grund deraf komme att framläggas, blefve för Riksdagen bindande, man måste mycket tydligt precisera sin mening, men då man var på det klara med hvad man ville, så gick det lika lätt att formulera en lagbestämmelse som en skrifvelse i ett så specifikt ämne som det förevarande. Utskottet har därför också föredragit att framlägga ett förslag i enlighet med de åsikter, som motionären uttalat.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Wieselgren, Aug. Peterson, Magn. Jonsson, Ola Månsson* och *Folke Andersson* instämde i Herr Thomassons anförande.

Angående bevakning af varufordran i konkurs. (Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det propositioner gifvits, enligt de yrkanden som förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 6.

Föredrogs Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5, (i samlingen N:o 8) i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtanden N:is 3 och 4 angående väckta motioner om förändring i lagstiftningen rörande försäljning af vin och maltdrycker.

Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och maltdrycker.

I Utlåtandet N:o 3 hade Utskottet med anledning af Herrar J. Anderssons i Lysvik, Liss Olof Larssons och Fr. Berglöfs motioner N:is 4, 22 och 59, hemställt:

“Att Riksdagen behagade i skrifvelse till Konungen anhålla om sådana ändringar i lagstiftningen angående försäljningen af vin och maltdrycker, att den, som vill till afhemtning hålla vin eller maltdrycker till salu, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i stad af magistrat och på landet af kommunalnämud, samt att magistrat måtte lemnas rättighet att för viss tid eller för alltid förbjuda sådan handlande i stad, som genom handel till afhemtning af vin eller maltdrycker främjar oloflig utskänkning eller eljest föranleder oordningar, all vidare försäljning af nämnda drycker på sätt som medgifvits kommunalnämnd i § 14 af Kongl. förordningen den 18 September 1874 angående vilkoren för försäljning till förtäring på stället af vin m. m., sådan denna § numera lyder genom Kongl. kungörelsen den 30 November 1876.”

Mot denna hemställan var inom Utskottet reservation anmäld af, bland andra, Herr A. Weckman, som för sin del föreslagit:

»1:o att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel på landet med vin till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för ett år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara; och

2:o att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel i salubod på landet med maltdrycker till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för ett år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara; samt

att de i förestående 2:ne punkter föreslagna lagförändringar jemväl må tillämpas för sådan landsbygd, som lyder under närliggande

Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

städers jurisdiktion, och samma rätt att till- eller afstyrka och förbjuda ofvan omnämnda handteringars utöfvande, som nu tillkommer kommunalnämnd, äfven måtte för ifrågavarande landsbygd utsträckas till vederbörande magistrat.»

I Utlåtandet N:o 4 åter hade Utskottet, beträffande ett inom Första Kammaren med anledning af Herr C. O. Bergs motion, N:o 10, fattadt beslut — afseende att Riksdagen skulle uti afgående skrivelse anhålla hos Konungen att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, så väl "handel på landet med vin till afhemtning" som ock "handel i salubod på landet med maltdrycker till afhemtning" måtte förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för ett år i sänder, blifvit medgifvet i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådana varor — tillstyrkt, att Andra Kammaren icke måtte biträda Medkammarrens ifrågavarande beslut.

Som berörda två utlåtanden den 14 sistlidne Mars blifvit af Kammarerna, efter öfverläggning, till Utskottet återförvisade, hade Utskottet, med afseende å hvad under öfverläggningen inom Kammarerna förekommit, funnit sig nu böra hemställa:

1:o att Riksdagen behagade anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel med vin på landet och å de utom bebyggd stadsplan belägna, under städernas jurisdiktion hörande områden till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för tre år i sänder, blifvit medgifvet i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara;

2:o att Riksdagen behagade anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel med maltdrycker i salubod på landet och å de utom bebyggd stadsplan belägna, under städernas jurisdiktion hörande områden till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för tre år i sänder, blifvit medgifvet i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara; samt

3:o att Riksdagen behagade anhålla hos Konungen om den förändring i 14 § i förordningen den 18 September 1874, att den rätt för kommunalnämnd å landet att, der sig visat det handel med vin och maltdrycker till afhemtning föranledt olaga utskänkning eller främjat andra ordningar, sådan försäljning efter förutgången varning förbjuda, äfven måtte utsträckas till magistrat i stad."

Efter uppläsning af denna hemställan, mot hvilken Herrar *Lundberg*, *Berglöf*, *Boman*, *Wikstèn*, *C. Andersson*, *P. M. Larsson*, *Bokström* och *C. Carlson* inom Utskottet reserverat sig, anförde

Herr Berglöf: Jag tror icke, att det vid detta tillfälle erfordras att närmare utreda behofvet af den ifrågasatta förändringen uti före-

varande lagstiftningsfråga, ty detta behof måste anses vara tillräckligt ådagalagd dels genom de motioner, som tid efter annan blifvit i ämnet väckta, dels genom de yttranden, som i anledning deraf förekommit så väl i denna som i Första Kammaren, dels ock genom beslut, som vid olika tillfällen i saken fattats. Om man således kan anses vara ense om att behofvet uti ifrågakända afseende bör tillgodoses, så blir frågan endast den, huru detta behof skall kunna afhjelpas.

Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Förra gången, då ärendet förevar i Kammaren, uttalade Kammaren vid yrkandet om återremiss sitt gillande af Herr Weckmans vid Utskottets då föreliggande betänkande fogade reservation. Detta är orsaken till att Utskottet nu framlagt ett förslag i enlighet med nämnda reservation utan annan förändring än i afseende å tiden för medgifvande af tillstånd till handel med vin och maltdrycker till afhemtning. Detta förslag kan jag för min del dock icke gilla, men jag har emellertid bidragit till det slut, hvartill Utskottet kommit, därför att Kammaren under förra debatten uttalat sig till förmån för förslaget. Orsaken till att jag icke kan gilla ifrågasatta förändringen är dels den, att det skulle medföra stora kostnader och stort besvär för en handlande att för hvart 3:dje år göra ansökan om rätt att få drifva sin handelsrörelse och deröfver lösa sina respektive resolutioner, dels ock den, att jag icke gerna vill vara med om att i en jemförelsevis så obetydlig sak som den förevarande skapa en olika lagstiftning för landsbygden och för städerna. Jag tror tvärt om att, der så utan stora olägenheter låter sig göra, man bör uppställa en lika lagstiftning för land och för stad. Dessutom tror jag att det föreliggande förslaget, om man rätt betraktar det, icke är i andra afseenden fullt tillfredsställande. Jag ber att till en början få hålla mig vid 1:sta mom. af Herr Weckmans förslag, som Utskottet nu accepterat. I detta mom., sådant Utskottet framlagt det, föreslås:

»att Riksdagen behagade anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, *handel med vin på landet och å de utom bebyggd stadsplan belägna, under städernas jurisdiktion hörande områden till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för tre år i sänder, blifvit medgifvet* i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara.«

Jag tror nemligen, att det är för stor risk att införa så stränga bestämmelser som att förbjuda handel med vin på landet och till viss grad äfven i städerna, så vidt medgifvande dertill icke sökes och lemnas för viss kortare tid.

Blifva nämnda bestämmelser lag, torde det blifva omöjligt för affärsmannen att anlägga en vinfabrik på landet eller utanför en bebyggd stadsplan, åtminstone har jag svårt föreställa mig att någon vinfabrikant skall våga inlåta sig derpå, med hänsyn till den risk som ju alltid föreligger, att sedan de tre år förlupit, för hvilka han erhållit rättighet att handla med vin, vid ansökan om förnyad enahanda rättighet, sådan kan honom af magistrat eller kommunalnämnd förvägras. Jag anser därför förevarande förslag vara så godt som ett förbud mot all affärs- och industrispekulation i denna väg.

Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

Vidare föreslår Utskottet, att "handel med maltdrycker i *salubod* på landet och å de utom bebyggd stadsplan belägna, under städernas jurisdiktion hörande områden till afhemtning må förbjudas" etc. Således skulle maltdrycker till afhemtning i *salubod* förbjudas, men vara tillåten på alla andra ställen än *salubodar*; det vill säga, då det vore fråga om ett magasin eller ett skjul utanför eller i närheten af handelslägenheten, så skulle der få säljas öl till afhemtning, men icke i *salubod*. Ett sådant lagstadgande tror jag icke skulle vara tillfredsställande, vare sig för land eller stad.

Dessa anmärkningar mot de två första momenten i lagförslaget torde vara nog för att man skall finna, att den af Herr Weckman föreslagna reservationen, som nu af Utskottet måst antagas, icke är tillfredsställande. Deremot tror jag, att det förslag till lag i detta hänseende, som Utskottet vid ett föregående tillfälle framlagt, om det skärskådades litet närmare och med opartiska ögon, icke skall befinnas vara så farligt, som man velat framställa det under förmenande att det gjorde ett onödigt intrång på den fria handeln och industrien. En lagförändring i den rigtning, samma förslag angifver, skulle enligt min åsigt tvärt om blifva till gagn för allmänheten. Detta förslag innehåller, att den, som vill till afhemtning hålla vin eller maltdrycker till salu, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i stad af magistrat och på landet af kommunalnämnd.

Dessa begge myndigheter skola således hafva att ingå i pröfningsdels huruvida den lägenhet, der handeln är afsedd att bedrivas, är för ändamålet passande, dels huruvida den person, som skall utöfva denna handelsrättighet, är lämplig för en dylik affär. Att magistrat eller kommunalnämnd i något fall skall förbjuda en ordentlig köpman eller fabrikant att drifva en sådan affär, är icke att antaga, hvaremot det är utan allt tvifvel att det skall lända samhället till fromma, att rätt till förbud i sådant hänseende tillägges dessa myndigheter gent emot en lätting som, trött vid det redbara och vanliga arbetet, kastar sig på köpenskap blott för att på ett mera bekvämt och lättvindigt sätt skaffa sig inkomster genom att hålla allmänheten till handa mot jemförelsevis hög betalning mer eller mindre dåliga varor. Skulle en person, åt hvilken en dylik rättighet lemnats, mot förmodan missbruka densamma, så att på ett eller annat sätt oordningar uppstå, så eger ju magistraten eller kommunalnämnden vidtaga nödiga mått och steg för att inskränka eller helt och hållet upphäfva samma rättighet.

Särskildt ber jag få påpeka, att detta lagstadgande icke drabbar de personer, som för närvarande innehafva rättighet att till afhemtning försälja öl och vin. Dessa bestämmelser kunna nemligen icke hafva retroaktiv verkan; den rättighet, som i sådant afseende engång är lemnad, kan icke inskränkas eller upphävas, så vidt den icke missbrukas.

Med anledning af hvad jag nu anfört och då jag icke anser det ligga någon fara i att antaga det förslag, Utskottet i sitt förut afgifna betänkande framlagt, utan tvärt om tror att det skulle vara till stort gagn för både land och stad, ber jag, Herr Talman, få yrka bifall till det förslag, som står först upptaget i betänkandet, eller

“att Riksdagen behagade i skrifvelse till Konungen anhålla om sådana ändringar i lagstiftningen angående försäljningen af vin och maltdrycker, att den, som vill till afhemtning hålla vin eller malt-drycker till salu, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i stad af magistrat och på landet af kommunalnämnd, samt att magistrat måtte lemnas rättighet att för viss tid eller för alltid förbjuda sådan handlande i stad, som genom handel till afhemtning af vin eller malt-drycker främjar oloflig utskänkning eller eljest föranleder oordningar, all vidare försäljning af nämnda drycker på sätt som medgifvits kommunalnämnd i § 14 af Kongl. förordningen den 18 September 1874 angående villkoren för försäljning till förtäring på stället af vin m. m., sådan denna § numera lyder genom Kongl. kungörelsen den 30 November 1876.”

*Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)*

Häruti instämde Herrar *A. P. Lind, Näslund, Wikstèn, Sjö och Boman.*

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Ehuru jag föreställer mig att Kammaren bifaller antingen Utskottets förra förslag eller detta, så vill jag dock för min del icke underlåta att nedlägga en protest mot den rigtning, frågan synes taga. Jag har gjort det mer än en gång förut i denna Kammarer, då fråga varit om förändring i näringsfriheten, och jag gör det nu ytterligare. Jag anser det nemligen vara mera fara vid att göra intrång på denna frihet, än hvad som kan vinnas genom nu föreliggande förslag, under förutsättning att något vore att vinna på den väg motionären åsyftat; i synnerhet synes det mig, att det förslag, som Utskottet nu senast uppgjort, är det allra minst tilltalande. Det afser att man skulle besluta ett formligt förbud mot handel med vin och maltdrycker på landet och endast medgifva den såsom undantag, när nemligen Konungens Befallningshafvande funne det vara lämpligt. Männe en sådan lagstiftning kan vara tidsenlig och efterlångtansvärd? Det är icke många dagar sedan vi fingo från statsrådsbänken höra en varning till Kammarer, när det sattes i fråga att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t utan att bestämdt uttala hvad man önskar. Men nu är det ändock meningen att Kammarer skulle besluta en slik skrifvelse. Jag tror, att man i allmänhet icke skulle vara belåten, om regeringen utfärdade en författning af sådan beskaffenhet som här åsyftas.

I fråga om försäljning af vin kan icke vara så mycket att säga, ty denna försäljning är i synnerhet på landet icke särdeles stor, och frågan är således så till vida af mindre betydelse. Man kan visserligen säga, att det vore önskligt, om icke något vin alls förbrukades, men att påstå detta vore ungefär detsamma som att påstå, att man skulle strida mot naturen, ty folk vill icke undvara vin, synnerligast i städerna, och jag kan icke se hvarför man icke, om man har råd, skulle kunna få köpa sådant på landet i stället för att resa må hända flere mil till staden. Jag tror det således vara olämpligt att stadga ett sådant förbud, oaktadt jag anser saken hvad denna vara vidkommer af ringare betydelse. Hvad deremot beträffar frågan om

*Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)*

försäljning af öl, anser jag det vara af ganska väsentlig vikt, huruledes man i detta fall lagstiftar. När öfverläggning i denna fråga förra gången förebad, erinrades från skånebänken huru der på vissa håll tillgick. Det nämndes, att der funnes personer, som sysselsatte sig med hembrygd och sålde ut åt grannarne. De skulle, i fall en sådan lag som den nu föreslagna komme till stånd, hindras från att utöfva försäljning; närmaste grannar skulle icke blifva i tillfalle att köpa sitt dricka såsom hittills, och det vore omöjligt att alltid hafva bud till staden för att få dricka som icke vore skämdt. Man må icke föreställa sig att derigenom att man utfärdade en sådan lag folket på landet endast skulle komma att lefva på vatten och bröd. Skulle folket icke få hvarken brännvin eller öl, så återstode knappast någon annan dryck än vatten, om ej möjligen kaffe, som kunde i någon mån ersätta ölet. Men tror väl någon att en lag, som förbjöde dessa drycker, komme att efterlefas; nej, ty den strider alltför mycket mot naturen; man kan ej helt och hållet undvara dessa drycker. Ett godt glas dricka eller öl behöfver man någon gång, och om icke tillfalle beredes att få det, huru tror man väl då att det går? Jo, utan tvivel på samma sätt som den tiden, då man hade förbud mot handel i allmänhet på landet. Handel var icke tillåten, men tror man väl att det därför icke fans landthandel så väl som nu? Jo, visserligen, men hvad var följden? Att enskilda personer togo skatt i stället för staten; handeln kunde i allt fall flörera, och folket satte sig icke emot det, emedan det insåg att landthandeln var behöflig. Så är det, när man stiftar en lag, som icke passar in på folkets förhållanden; det misslyckas alltsammans. Det är en sådan lagstiftning som jag befarar att man håller på att beträda; och om så blir, om Kammaren frångår det beslut som fattades förlidet år, har jag icke kunnat underlåta att till protokollet låta anteckna, att jag icke medverkat till en sådan lagstiftning. Följaktligen yrkar jag afslag å både första och andra momentet i föreliggande förslag. Vilja stadsrepresentanterna deremot hafva tredje momentet genomfördt, så har jag för min del ingenting deremot, emedan jag anser nyttigt för städerna, att de blifva likställda med landet, om jag nemligen kunde antaga att de verkligen önskade det, men, då jag icke tror detta vara fallet, tillåter jag mig för närvarande att yrka afslag jemväl å detta moment. Om jag under diskussionen skulle få höra, att städernas representanter verkligen önska denna förändring, är jag dock villig att låta detta mitt yrkande vid tredje momentet falla.

Jag tror icke det kan vara skäl att upptaga Kammarens tid med något vidare yttrande i frågan, men kan dock icke underlåta att påpeka en omständighet, som under de många år denna fråga stått på dagordningen alltid framdragits såsom skäl, nemligen att de påyrkade förändringarne skedde i nykterhetens intresse. Jag tror dock icke att det så mycket är nykterhetssträfvandet, som ligger bakom, som icke fastmera en spekulation att skaffa kommunerna större inkomster genom att gifva vissa personer monopol på försäljning af vin och maldrycker. Det kan visserligen vara ett lofligt förhållande att söka skaffa kommunerna större inkomster, men jag ber dock att få

erinra om hvilka som få utgöra dessa kommunalskatter. Icke blir det jordbrukarne, som få betala dem, och ej eller de stora godsegarne och de som hafva stora hushåll, ty de kunna brygga sitt öl sjelfva, utan det blir de arbetande klasserna, som få betala. Jag tror icke att det på sådant sätt kan vara lämpligt att uttaga kommunala skatter. Är detta enda syftmålet, så är det helt naturligt att det förslag, som förelåg förra gången frågan diskuterades, var vida lämpligare än det nu föreliggande, emedan beslutanderätten enligt detta låg hos kommunerna sjelfva, under det, om man lägger makten i Konungens Befallningshafvandes hand, för dem som på detta sätt påräkna att skaffa kommunala inkomster, ändamålet lätt kan blifva förfeladt, emedan Konungens Befallningshafvande ju kan säga nej och förvägra tillstånd till dylik försäljning. I fråga om nykterheten vill jag visst icke förneka, att det vore godt, om man kunde befrämja densamma, men jag tror detta bäst sker på öfvertygelsens väg, men ingalunda derigenom att man vägrar dem, som vilja och kunna det, tillfälle att skaffa sig ett glas öl eller dricka, utan att vara bundna af Konungens Befallningshafvandes tillstånd.

Nu ser jag visserligen att det i andra momentet endast är fråga om handel med maldrycker i *salubod*, men jag tror icke att det är så klart och tydligt bestämdt, hvad som menas med *salubod*. Männe icke hvarje ställe, der ölförsäljning eger rum, skulle kunna betecknas såsom *salubod*. I annat fall skulle man ju möjligen kunna ega rätt till dylik försäljning, om den skedde i ett uthus eller en källare. Jag tviflar visserligen på att man i allmänhet skall uppfatta saken så, men nog skulle olika meningar härom kunna uppstå, i händelse ett dylikt förslag skulle gå igenom. Slutligen ber jag få erinra att, ehuru jag visst icke är så sangvinisk, att jag obetingadt tror på det försäkrande, vi förra riksdagen hörde från statsrådsbänken, att man snart i hvarje hushåll skulle vara i tillfälle att dricka ett godt glas vin, jag dock för min del visst icke har något emot, om det beredes dem tillfälle härtill, som hafva råd dertill, i synnerhet om man sätter tullen på vin lägre än på bränvin, emedan vinet, förutsatt att det verkligen är vin, torde vara mindre berusande än bränvinet. Jag tror att således icke heller ur den synpunkten sedt är skäl att göra någon inskränkning i de gällande bestämmelserna angående försäljning af vin och maldrycker. Jag skall nu icke upptaga Kammarens tid längre, utan slutar med att yrka afslag å utlåtandet i sin helhet.

Herrar *A. Magnusson, Sandwall, Borg, Sven Nilsson, Friherre Fock, L. Börjesson, A. Svensson* i Lösen, *P. Pehrsson* i Törneryd *J. Andersson* i Jönvik, *Svensén* och *Samuel Johnson* förenade sig med Herr vice Talmannen.

Herr C. Carlson: Jag ber få förena mig med Herr vice Talmannen. Jag anser det föreliggande betänkandet vara i viss mån bättre än det af Kammaren till Utskottet återremitterade, men också i viss mån sämre. Det är så till vida bättre, som tillåtelsen till försäljning af vin och maldrycker, som icke å stället förtäras, kan beviljas på

Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och maldrycker.
(Forts.)

Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

tre år i sänder, då enligt det återremitterade betänkandet sådan rättighet kunde lemnas på oinskränkt tid. Deremot anser jag betänkandet vara sämre derutinnan, att tillåtelsen att försälja vin och malt-drycker skall meddelas af Konungens Befallningshafvande, enär jag håller före att en sådan rättighet bör tillhöra kommunen. Kommunalnämnden är väl också den myndighet, som bäst och säkrast är i tillfälle att bedöma, om och af hvilken dylik handel kan utöfas.

Denna Kammare delade också förledet är denna åsigt, då den afslög hvad Utskottet då i ämnet föreslagit. Äfven i ett annat afseende finner jag det nu framlagda förslaget olämpligt. Jag anser det nemligen icke vara skäl att vidare lappa på de gamla förordningarne, som genom dylika lappningar lätt blifva oklara och otydliga. Bäst vore därför om lagstiftningen i detta ämne helt och hållet omarbetades, då man på samma gång kunde få bestämmelserna angående försäljning till förtäring på stället af kaffe, té och chokolad något förbättrade. Ehuru jag således gerna skulle önska en lagstiftning, hvarigenom man kunde få bort dessa maskerade öl- och vinkrogar, ser jag mig dock nödsakad, att för närvarande yrka afslag å alltsammans och instämmer därför så till vida med Herr vice Talmannen.

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga: För min del är jag lifligt öfvertygad om behovet af något stadgande, som kan stäfja det flerstädes i landsorten förekommande missbruket med handeln af vin och malt-drycker. Jag skulle därför gerna instämma i Herr Berglöfs förslag, i fall jag kunde hysa förhoppning om att det hade någon utsigt till framgång. Men i betraktande deraf att Första Kammaren fattat beslut i enlighet med en inom densamma väckt motion, hvilket beslut mycket nära öfverensstämmer med det förslag, som Utskottet här framlagt, föreställer jag mig att någonting i saken säkrare kunde vinnas, om denna Kammare bifölle Utskottets förslag. Det är af sådan anledning, Herr Talmän, som jag ber att få yrka bifall till nämnda förslag oförändradt.

Herr Liss Olof Larsson: Jag skulle kunna till hufvudsaklig del instämma uti hvad så väl Herr vice Talmannen som Herr Berglöf yttrade mot Utskottets föreliggande förslag — ett förslag, som för öfrigt nästan ingen tyckes vilja kännas vid, då af Utskottets nio ledamöter icke mindre än åtta låtit anteckna sig som reserveranter. Deremot kan jag icke komma till samma resultat som det, hvartill Herr vice Talmannen kom. Jag anser nemligen att de ställen, der handeln med vin och malt-drycker missbrukas, icke äro att betrakta annorlunda än som vanliga lönkrogar, der otillåten bränvinsförsäljning eger rum, och är jag fördenskull af den åsigt att kommunalnämnd och magistrat borde hafva en sådan rättighet, som medgafs dem uti Utskottets förslag i dess förut under denna riksdag afgifna betänkande i denna fråga. Vi hafva litet hvar någon kännedom om huru svårt det i allmänhet är att förhindra en person att fortsätta med en sådan försäljning, hvarom här är fråga, oaktadt den visat sig hafva gifvit anledning till hvarjehanda oordningar. Flere exempel hafva nemligen

gifvits derpå att, sedan kommunalnämnd utfärdat förbud mot fortsatt utöfning af dylik försäljning, förbudet blifvit upphäfdt, om icke af Konungens Befallningshafvande, dock af Kongl. Maj:t, och detta på den grund, att icke genom laga dom eller utslag visats att sådana oordningar egt rum, som berättigat till förbudets utfärdande. Nu har jag visserligen redan förut uttalat såsom min åsigt, och jag hyser fortfarande den öfvertygelse, att det icke är möjligt att på lagstiftningens väg förhindra försäljning till afhemtning af vin och maltdrycker, men lika öfvertygad är jag derom, att kommunerna böra hafva i sin makt att förhindra det sådan försäljning främjar oloflig utskänkning eller eljest föranleder oordningar. En sådan makt skulle kommunerna erhålla, derest Utskottets förra förslag antages, och jag har emot detta förslag endast den anmärkning att göra, att det icke bestämmer någon tid, för hvilken tillstånd till försäljnings utöfvande finge meddelas. Ett tillägg till nämnda förslag i sådant syfte vore i min tanke önskvärdt, och detta därför att jag befarar att, om förslaget antoges oförändradt, följden blefve den att, derest vid något försäljningsställe oordningar yppats, kommunalnämnd och magistrat skulle få lika svårt som de nu hafva att återtaga det meddelade tillståndet till försäljningen, hvilket först skulle kunna ske, sedan genom laga ransakning och dom blifvit visadt att en lagöfverträdelse blifvit begången. Finge åter kommunerna rättighet att bestämma en viss tid, till exempel tre år i sänder, för försäljningens utöfvande, så skulle deri ligga den största garanti för att denna komme att skötas ordentligt. Ty hvar och en, som utöfvade sådan försäljning, visste att, endast om den sköttes på ett oklanderligt sätt, han kunde hafva förhoppning om att efter de tre årens förlopp få förnyadt tillstånd att fortsätta försäljningen, och detta damoklessvärd öfver hans hufvud skulle säkerligen vida mera förmå honom att göra sitt bästa för försäljningens hållande inom lagliga gränser än fruktan för länsmannens beifrånande af en begången lagöfverträdelse. Då jag således uti en sådan bestämmelse om en viss tid för försäljningsrättighetens utöfvande finner den bästa trygghet för att den kommer i goda händer, skall jag bedja att få yrka bifall till Utskottets förut under riksdagen i frågan framställda förslag med ett tillägg i det syfte, jag nu omnämnt, och att Kammaren således ville besluta att Riksdagen behagade i skrifvelse till Konungen anhålla om sådana ändringar i lagstiftningen angående försäljningen af vin och maltdrycker, att den, som vill till afhemtning hålla vin eller maltdrycker till salu, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i stad af magistrat och på landet af kommunalnämnd, *som kan meddela sådant tillstånd för en tid af högst 3 år i sänder*, samt att magistrat måtte lemnas rättighet att för viss tid eller för alltid förbjuda sådan handlande i stad, som genom handel till afhemtning af vin eller maltdrycker främjar oloflig utskänkning eller eljest föranleder oordningar, all vidare försäljning af nämnda drycker på sätt som medgifvits kommunalnämnd i § 14 af Kongl. förordningen den 18 September 1874 angående villkoren för försäljning till förtäring på stället af vin m. m., sådan denna § numera lyder genom Kongl. kungörelsen den 30 November 1876.

Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och maltdrycker.
(Forts.)

Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

Herr *Gustaf Jonsson* instämde i detta yttrande.

Herr Ekenman: Som Kammarens ledamöter må hända erinra sig, var det med anledning af ett utaf mig framställt yrkande, som Kammaren förra gången denna fråga förevar till behandling återremitterade ärendet till Utskottet; men som jag icke kan finna mig belåten med det arbete Utskottet i anledning af denna återremiss nu presterat, ber jag att få yttra några ord i frågan.

Mitt yttrande gick förra gången derpå ut, att om man ville på lagstiftningens väg något uträtta i denna fråga, så borde man så nära som möjligt ansluta sig till Första Kammarens redan i ämnet fattade beslut, hvilket kunde ske genom att bifalla de två första momenten af Herr Weckmans reservation. Jag tillät mig vidare påpeka, att denna reservation dock icke kunde oförändradt antagas, enär den i fråga om tiden innehöll andra bestämmelser, än som för närvarande gälla för rättighet till utskänkning af vin och maldrycker. Efter det dessa mina åsichter blifvit uttalade, beslöt Kammaren att icke godkänna Utskottets då gjorda hemställan. Den af Herr Bokström afgifna reservationen godkändes icke heller, men deremot bifölls det af mig framställda yrkandet om återremiss. Jag kan därför icke föreställa mig annat, än att Kammarens mening var, att betänkandet borde formuleras i den syftning jag påyrkat. Så har dock icke nu skett. Jag tillåter mig nu ytterligare påpeka detsamma som då, att om man verkligen vill göra någonting till frågans lösning, är det skäl att ansluta sig till Första Kammarens beslut. Ty om Kammaren nu beslutar någonting annat, vare sig bifall till Utskottets hemställan eller till Herr Liss Olof Larssons nu framställda yrkande, så blir enligt min mening följden den, att frågan förfaller. Enda utvägen är därför, jag upprepar det, att ansluta sig till Första Kammarens beslut med den icke väsentliga förändring i afseende på tiden, som jag förra gången tillät mig föreslå. Om man då äfven vill tillägga det 3:dje mom. i Herr Weckmans reservation anser jag icke frågan derigenom väsentligen förändras, utan bör detta moment väl kunna af Första Kammaren godkännas, då det i anda och syftning öfverensstämmer med de båda föregående momenten.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, tager jag mig friheten hemställa:

1:o att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel på landet med vin till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande högst tre år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara; och

2:o att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af förordningen den 18 Juni 1864, handel i salubod på landet med maldrycker till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande högst tre år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i förordningen den 18 Sep-

tember 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara; samt

att de i förestående 2:ne punkter föreslagna lagförändringar jemväl må tillämpas för sådan landsbygd, som lyder under närliggande städers jurisdiktion, och samma rätt att till- eller afstyrka och förbjuda ofvan omnämnda handlingars utöfvande, som nu tillkommer kommunalnämnd, äfven måtte för ifrågavarande landsbygd utsträckas till vederbörande magistrat.

Om ändrad lagstiftning angående försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Herrar *Weckman, Fredenberg* och *af Trolle* instämde med Herr *Ekenman*.

Herr *Wieselgren*: Om det är en sanning, att landsbygden lider af oordningar, som till följd af nu gällande lagstiftning i detta ämne icke så sällan förekomma, så har jag svårt att föreställa mig, att man här i Kammaren icke skulle vilja tillmötesgå de ansträngningar, som göras för att råda bot mot detta så ofta öfverklagade missförhållande. Jag tror icke heller att dermed något ingrepp sker i de *befogade* kraf på frihet, hvarje medborgare, han må vara bosatt hvar som helst, kan med rätta framställa. För min del skall jag därför, utan att vilja vidare uttänja en diskussion som regelbundet återkommer hvarje år och der skäl och motskäl upprepade gånger framhållits, inskränka mig till att instämna med den näst föregående talaren, om jag än anser, att det icke skulle mött något hinder att få Första Kammaren att instämna i det nu framlagda utskottsförslaget; men för att undvika hvarje befaradt hinder för frågans framgång, är jag beredd att rösta för Herr *Ekenmans* förslag.

Herr *Lundberg*: I enlighet med min vid Utskottets betänkande fogade reservation, och då Andra Kammarens ledamöter eller flertalet deraf icke tyckes kunna blifva ense om något förslag uti ifrågavarande hänseende och än mindre om något sådant, som antagligen kan komma att af Första Kammaren godkännas, får jag, med åberopande af hvad jag anförde när ärendet förra gången förevar i denna Kammare, hemställa dels om bifall till hvad Utskottet då tillstyrkt beträffande Första Kammarens beslut och dels att de inom Andra Kammaren i detta ämne väckta motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Jag instämmer således hufvudsakligen med Herr vice Talmannen eller uti hans yrkande om afslag å hvad Utskottets nu afgifna utlåtande innefattar.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets förevarande hemställan, dels på hvar och ett af de olika förslag, som Herrar *Berglöf, Liss Olof Larsson* och *Ekenman* i sina nu afgifna yttranden framställt, dels ock slutligen på afslag å så väl Utskottets hemställan som de i ämnet väckta motionerna; och fann Herr Talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. I anledning häraf och för

*Om ändrad
lagstiftning
angående
försäljning
af vin och
maltdrycker.
(Forts.)*

bestämmande af kontrapositionen upptog Herr Talmannen å nyo de öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg bifall till Herr Ekenmans förslag nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men jemväl rörande kontrapositionen äskades votering, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition i denna votering antagits yrkandet på bifall till Herr Liss Olof Larssons förslag, en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager deras mening, som yrkat bifall till det af Herr Ekenman under öfverläggningen i ämnet framställda yrkande, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det yrkande, som af Herr Liss Olof Larsson i förevarande afseende framstälts.

Den omröstning, som anställdes enligt denna proposition, utföll med 60 Ja mot 113 Nej; hvadan propositionen för hufvudvoteringen erhöi följande lydelse:

Den, som vill afslå så väl hvad Första Tillfälliga Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 5 (i samlingen N:o 8) som ock de i förevarande afseende väckta motioner, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt det förslag till beslut i ämnet, som af Herr Liss Olof Larsson under öfverläggningen framstälts.

I den senare voteringen afgåfvos 91 Ja mot 83 Nej; varande alltså beslut fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 9), i anledning af dels återremiss af dess öfver motion om lagstadgad undersökning af importeradt fläsk och kött samt s. k. konserver afgifna Utlåtande N:o 1, dels ock der- efter väckt fråga om skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel

med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu; och skulle, jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet Medkammaren delgifvas.

§ 8.

Förekom till behandling Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6, angående stämpelafgiften.

*Angående
stämpel-
afgiften.*

Punkten 1.

Lades till handlingarne.

Punkten 2.

Utskottet, som af skäl, hvilka i föregående punkt uppgifvits, ansett sig för närvarande böra förbigå vissa delar af det uti Kongl. Maj:ts proposition N:o 7 framlagda förslag till förordning angående stämpelafgiften, hade i denna punkt utlätit sig öfver de öfriga delarne af samma nådiga förslag samt hemställt, att Riksdagen, med förklarande att det Kongl. förslaget uti ifrågavarande delar icke kunde oförändradt bifallas, måtte antaga detsamma, i hvad det rörer dessa delar, med de af Utskottet deruti föreslagna ändringar och tillägg.

Sedan föredragning skett af berörda hemställen, lät Herr Tal-
mannen uppläsa § 1 i *Utskottets förslag till förordning angående stämpelafgiften*; lydande denna § sålunda:

”I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande afdelningar:

Första afdelningen:

Underdomstolar i stad; gränsetullrätter; krigsrätter; öfverståthållareembetets afdelning för uppbördsärenden och öfverståthållareembetet för polisärenden; magistrater och öfriga till statsförvaltningen hörande myndigheter i städer och köpingar; bergmästare; direktioner för sjömanshus; notarii publici; tullkamrar och tullinspektioner; biskopsambeten, domkapitel, Stockholms stads konsistorium, hofkonsistorium och myndigheter, hvilka handhafva styrelsen eller förvaltningen vid statens undervisningsanstalter; riksbanken och riksgäldskontoret;

äfvansom alla statsmyndigheter, hvilka icke finnas i denna eller öfriga afdelningar upptagna.

Andra afdelningen:

Underdomstolar på landet.

Tredje afdelningen:

Chefsembeten och förvaltande myndigheter vid armén och flottan; öfverståthållareembetets kansli; Kongl. Maj:ts befallningshafvande och

Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)

till landsstaten hörande tjänstemän; landtmäterikontor; landtmätare; justerare och chefer för väg- och vattenbyggnadsdistrikten.

Fjerde afdelningen:

Rikets hofrätter; krigsöfverdomstolar; fångvårdsstyrelsen; arméförfvaltningen; marinförfvaltningen; lotsstyrelsen; kommerskollegium; statistiska centralbyrån; landtmäteristyrelsen; justeringsstyrelsen; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; styrelsen för statens jernvägstrafik; kammarkollegium; domänstyrelsen; kammarrätten; statskontoret; generalpoststyrelsen; telegrafstyrelsen; generaltullstyrelsen; öfverintendentsembetet; medicinalstyrelsen och riksarkivet.

Femte afdelningen:

Statsdepartementen; nedre justitierevisionen; justitiekanslersembetet; Riksdagens justitieombudsman; riksrätten; hofexpeditionen och sekreterarembetet vid Kongl. Maj:ts orden.“

Ordet begärdes af

Herr E. G. Boström, som yttrade: Då i det nu föredragna författningsförslaget förekomma hänvisningar till åskilliga paragrafer, som komma att hvila och icke nu föredragas, tillåter jag mig hemställa, att Kammaren behagade förklara, att i de hänvisningar, som på åtskilliga ställen finnas antecknade under texten i författningsförslaget, Bevillnings-Utskottet må, sedan författningstexten blifvit slutligen pröfvad, vidtaga de jemkningar och rättelser, hvilka af Riksdagens beslut föränledas.

Denna framställning blef, på derom gifven proposition, af Kammaren bifallen.

Herr Hammarberg anförde: Den tid, som varit tillmätt för att granska Bevillnings-Utskottets här föreliggande förslag, har må hända för den, som dertill haft mer tillfälle än jag, varit tillräcklig att sätta sig in i detsamma, men för min del får jag tillstå, att det för mig varit ganska svårt att under denna korta tid tillräckligt intränga i detsamma, ty der finnas saker, som äro ganska svåra att reda, åtminstone för mig. Jemför man nemligen det nu föreliggande förslaget med nu gällande förordning i ämnet, skall man finna, att här förekomma många förändringar under olika namn. Jag har därför för min del velat föreslå, att hela betänkandet må vardas till Bevillnings-Utskottet återremitteradt, med anmodan att Utskottet måtte till Kammaren inkomma med en jemförelsetabell, så uppställd, att man på ett åskådligt sätt kan jemföra de nuvarande avgifterna med de föreslagna nya och sålunda få för sig mera klart, hvilka förändringar som här äro i fråga. Det är ganska väsentliga förändringar, som föreslagits, och jag har för min del särskildt fäst mig vid *en*, som icke är obe-

tydlig. Här förekommer nemligen t. ex. pass för fartyg. Enligt uppgift från Kommerskollegium, hvaraf jag fått del, utfärdades år 1880 23,882 tullpass. Då stämpelafgiften för hvarje tullpass nu är 50 öre, skulle med den nu föreslagna tillökningen uppstå en skilnad blott för tullpass af ej mindre än 11,941 kronor. Detta förefaller mig icke billigt och det torde finnas många andra saker, med hvilka förhållandet är detsamma, hvarför jag i korthet yrkar återremiss på betänkandet i nyss af mig angifna syfte.

Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

Häruti instämde Herr *Melin*.

Herr E. G. Boström: Jag tillåter mig hemställa till Kammaren, huruvida det kan vara lämpligt att, på sätt föregående talare yrkat, återremittera betänkandet. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att vi utan tvivel under den återstående delen af riksdagen få ett mycket ansträngande arbete utan att ännu mer hopa det genom att återremittera föreliggande betänkande. Dessutom äro alla de stora förändringar i stämpelförordningen, som Kongl. Maj:t föreslagit, uppskjutna, och Bevillings-Utskottets förslag innehåller egentligen ingenting annat än en förbättrad uppställning af de stadganden, som redan återfinnas i nu gällande stämpelförordning.

Den ärade talaren erinrade om, att en afgift blifvit förhöjd, men det var mig omöjligt att höra, på hvilket stadgande han syftade. Jag kan emellertid försäkra, att de förhöjningar, Utskottet i detta betänkande föreslagit, i allmänhet äro högst obetydliga.

Jag anhåller att betänkandet måtte diskuteras.

Herr Sjöberg: Jag vill visserligen medgifva, Herr Talman, att det kan vara mindre lämpligt att redan nu till afgörande företaga ett betänkande af så stor vikt som detta, då det först i Lördags inkom på Kamrarnes bord. Men enligt mitt förmenande hade det *då* varit rätta tiden att göra framställning om betänkandets föredragning en senare dag. Då så icke skett, anser jag det vara olämpligt — och i *högsta grad* olämpligt — att nu återremittera hela betänkandet, såsom tvenne föregående talare yrkat. Jag instämmer därför i Herr Boströms yrkande, att betänkandet måtte föredragas.

Herr Olof Jonsson: Det egentliga skälet för återremiss skulle vara det, att man vill hafva en jemförelse mellan de förutvarande och de nu föreslagna stämpelafgifterna. Men då det endast är ett fåtal stämpelafgifter, hvori ändringar blifvit föreslagna, så synes det mig vara ett något för stort missbruk af tiden att endast af denna orsak skjuta undan frågans behandling kanske ända till emot riksdagens slut. Jag föreställer mig för öfrigt, att de herrar, som för sådant ändamål önska återremiss, mycket väl på förhand kunnat jemföra de få satsar, hvori Utskottet föreslagit ändring, med förut gällande afgifter.

Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)

Jag anhåller att betänkandet måtte föredragas i den ordning det förekommer.

Öfverläggningen förklarades slutad, för så vidt den afsåg § 1 i det uti Utskottets förevarande utlåtande framlagda förordningsförslag; och blef derefter nämnda § af Kammaren godkänd.

§ 2.

Godkändes.

§ 3.

Uti denna § hade Utskottet, i afseende på stämpel till statsmyndigheters expeditioner, föreslagit en tariff, hvilken skulle komma att gälla med vissa i förordningsförslaget § 8 omförmälda undantag, och hvars särskilda rubriker nu, hvar för sig, till behandlig företogs.

De under rubrikerna "Adelsbref", "Afflyttningsbetyg för sjömän" och "Afsked" intagna bestämmelser godkändes.

Efter föredragning af det förslag, som innefattades under rubriken "Afskrift, af landtmätares eller med honom i afseende på behörighet till vissa förrättningar likställd tjänstemans förrättningshandling", och enligt hvilket sådan expedition skulle vara från stämpel fri, yttrade

Herr Åbergsson: Med anledning af det sätt, hvarpå detta förslag uppläses, tager jag mig friheten fråga, om någon af Utskottets ledamöter skulle vilja meddela upplysning, huruvida icke med ordet "fritt" menas att alla afdelningarne äro fria, så att strecken på ömse sidor om "fritt" hafva samma betydelse som detta ord.

Herr Olof Jonsson: Det är alldeles tydligt, att så är händelsen; man har väl icke kunnat behöfva utsätta ordet "fritt" på alla afdelningarne.

Vidare anfördes ej. Förslaget bifölls.

De bestämmelser, Utskottet föreslagit rörande rubrikerna "Afskrift, som meddelas för vetenskapligt ändamål", "Afskrift annan", "Anordning", "Antagningsbevis å embete eller tjänst", "Anvisning eller Assignation" samt "Apoteksprivilegium", godkändes.

För "Befälhafvarebref" hade Utskottet föreslagit en stämpelavgift af 5 kronor.

Med anledning af denna hemställan yttrade

Herr Lovén: Då denna afgift drabbar personer, utan att man kan säga att de af detta befälhafvarebref hafva någon säkerhet att få en fördel, ber jag att få yrka återremiss af denna punkt.

Det finnes en del andra personer, såsom t. ex. docenter m. fl., hvilka få betyg öfver aflagdt kunskapsprof utan afgift, och då ett befälhafvarebref icke ger dess innehafvare annat än en möjlighet, men ingen säkerhet att verkligen få föra fartyg, anser jag denna afgift vara olämplig och tillåter mig som sagdt att yrka återremiss.

Herr *Melin* instämde med Herr Lovén.

Herr Lönegren: Inom Utskottet var det mycket tal om så väl denna punkt af förslaget som åtskilliga andra dermed likartade, nemligen styrmansbref och diplom att vara provisor; man ansåg att dessa handlingar voro närmast jemförliga med bevis öfver aflagda kunskapsprof, hvilka bevis enligt författningen voro fria från stämpelpappersbevilning. Af under diskussionen meddelade upplysningar framgick emellertid att den, som aflagt skeppare- eller styrmansexamen, skall deröfver förete bevis inför Kommerskollegium, som då utfärdar befälhafvare- eller styrmansbref och dermed meddelad rättighet att vara befälhafvare å fartyg; och dessa från Kommerskollegium utgående handlingar böra, liksom andra expeditioner derifrån, vara försedda med stämpel.

Den afgift, som här föreslagits, är icke ny, utan har äfven hittills utgått, ehuru den förut delats i stämpelpapper och lösen. Nu skulle expeditionslösen försvinna, och den föreslagna stämpeln således omfatta både lösen och den förut påbudna chartasigillata-afgiften. Skeppare och styrmän kunna i detta hänseende anses såsom likställda med extra ordinarie tjänstemän; en student, som vid universitetet aflagt embetsexamen, får icke anställning i ett embetsverk utan att lösa protokollsutdrag och erlägga stämpelafgift; och han måste betala samma afgifter flere gånger, om han söker sig in i flere olika embetsverk. Men skeppare och styrmän hafva det stora företrädet att de i allmänhet genast erhålla anställning och då alltid sådan aflöning, att de kunna derpå existera.

På grund häraf och då här alls icke är fråga om någon ny pålaga, hemställer jag om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Hvad Utskottet föreslagit beträffande rubrikerna "*Besigtning*", "*Betyg*", "*Bevis*, af underdomstol eller derstädes anställd tjänsteman, teknadt å företedd handling", "*Bevis*, gravations- rörande inteckningar i fast egendom, som af domare på landet meddelas", "*Bevis* å dom eller utslag, att deremot är värdadt", samt "*Bevis*, att begärd expedition icke utbekommit", blef af Kammaren godkänt.

I fråga dernäst om Utskottets hemställan, att "*Bevis*, vederhäftighets-, som tecknas å företedd förbindelse", måtte varda från stämpel fritt, anförde

*Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)*

Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)

Herr Lundberg: Här är i enlighet med hittills gällande stadgande föreslaget, att vederhäftighetsbevis, som tecknas å företedd förbindelse, skall vara fritt från stämpelpapper. Det har också icke varit skäl för annat stadgande, när endast erfordrats vederhäftighetsbevis vid lånehandlingars ingifvande och låns beviljande. Men sedan föreskrifvits, att vid stadgade låneafbetalningar skall företes intyg om fortfarande vederhäftighet, under det lånehandlingen kvarligger i banken eller afdelningskontoret och följaktligen nytt vederhäftighetsbevis icke kan tecknas å sjelfva lånehandlingen, utan det måste särskildt utfärdas, synes mig icke rimligt att för dessa förnyade vederhäftighetsbevis skall betalas, jemte lösen, stämpelavgift, då man icke behöft erlægga sådan för det å förbindelsen tecknade beviset. Jag hemställer därför huruvida det icke vore skäligt och lämpligt att vederhäftighetsbevis i allmänhet befriades från stämpelavgift, som väl skulle blifva förhållandet, om från nu föreliggande förordningsförslag uteslötes de efter "vederhäftighets-" följande orden: "som tecknas å företedd förbindelse;" och i sådant afseende anhåller jag att få yrka återremiss af betänkan det i denna del.

Herr Olof Jonsson: Ja, om man skulle stadga att alla af myndigheter utfärdade bevis skulle vara fria från lösen, utan att man fäste sig vid om de tecknades å en handling, som af en person företes, eller att expeditionshafvanden nödgades därför utskrifva en särskild handling, då vore det nog riktigt hvad Herr Lundberg nyss anmärkte. Men då så icke är fallet, utan det väl måste synas orimligt att samma stämpelfrihet eger rum, om en myndighet måste uppsätta och afåta en skärskild skrifvelse eller ej, så kan jag icke finna att Herr Lundbergs yrkande har skäl för sig. Det är icke mer än billigt att bevis i de fall, som här äro i fråga, äro fria från lösen, med deremot då domaren nödgas utskrifva en särskild handling, bör han väl därför också erhålla lösen.

Herr Jöns Rundbäck: Mig synes Herr Lundberg hafva fullkomligt rätt i sitt yrkande. I likhet med honom anser jag en ändring af Utskottets förslag i detta fall nödvändig, ty är det väl billigt att, om en person får ett lån och måste skaffa vederhäftighetsbevis för sina borgesmän, får han detta bevis gratis första gången, men då detta bevis å nyo måste företes, då skall han betala för erhållande af detsamma. Detta synes mig vara orimligt och inkonseqvent. Jag anser därför en återremiss af denna punkt nödig, på det en rättelse i detta afseende måtte kunna vinnas, och det lär icke heller taga lång tid för Bevillnings-Utskottet att åstadkomma en sådan rättelse, att man vinner tydlighet och konsekvens i detta hänseende.

Herr Lundberg: Jag anhåller endast att få fästa Herr Olof Jonssons uppmärksamhet derpå, att nu icke är fråga om bevis i allmänhet, utan endast om vederhäftighetsbevis; och i följd deraf kan jag icke heller förstå, huru man kunnat yttra sig uti denna fråga på det sätt, som han gjorde.

Herr Liss, Olof Larsson: Det synes också mig, som om Herr Lundberg hade skäl för sitt yrkande. Det är visserligen sant att vederhäftighetsbevis i allmänhet utfärdas af domaren eller af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, men i Riksbanken gäller det åtminstone som regel att äfven andra personer, exempelvis riksdagsmän, utfärda dylika bevis. Så har Riksbanken också ombud inom olika delar af landet, hvilka icke äro tjänstemän, men som dock kunna utfärda vederhäftighetsbevis. Enligt detta stadgande skulle således ett af en riksdagsman utfärdadt vederhäftighetsbevis vara försedt med stämpelpapper för att anses gällande. Detta tror jag skulle blifva förenadt med åtskilliga olägenheter. Jag anser därför att vederhäftighetsbevis böra vara fria från stämpelafgift. Det är visserligen sant, att man icke skulle behöfva betala sådan afgift då en lånehandling första gången företes, men då låntagaren vid omsättning af lånet å nyo behöfver vederhäftighetsbevis, kan han icke förete sjelfva lånehandlingen och å densamma få beviset åtecknad, utan det måste då skrivas på ett särskildt papper; och för detta särskilda bevis skulle han då betala stämpelafgift.

För min del vill jag således förena mig i Herr Lundbergs yrkande.

Herr E. G. Boström: Med anledning af Herr Liss Olof Larssons yttrande ber jag få erinra derom, att denna förordning endast afser stämpel till *statsmyndigheternas expeditioner*, och att den sålunda icke kan tillämpas på sådana vederhäftighetsbevis, som utfärdas af enskilda personer. I sjelfva saken innehåller Utskottets förslag i denna punkt icke någon förändring af det gamla stadgandet.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Lundberg: Vid Riksbankens afdelningskontor i Göteborg fordras vanligen, att med afseende å s. k. afbetalningslån vederhäftighetsbevis skall utfärdas af borgmästare i stad eller domare på landet och således af embetsmän. Enligt föreliggande förslag skulle vederhäftighetsbevis blifva fritt från stämpelafgift, när det vid låneförbindelsens ingifvande tecknas å densamma, men deremot beläggas med 50 öres stämpelafgift, då det vid föreskrifna afbetalningar skall förnyas och måste genom särskild handling meddelas. Jag hemställer, om det finnes någon billighet i sådant stadgande; och tror jag visserligen, att därför åtskilliga embetsmän uraktlåta att förse ett sådant förnyadt vederhäftighetsbevis med stämpelafgift, ehuru dervid brytes mot författningens lydelse. Kanske skall det fortgå på samma sätt hädanefter; men jag hemställer huruvida det vore lämpligt, att icke förändring af stadgandet härutinnan komme att ega rum.

Herr Schenström: Jag kan icke annat än gilla de anmärkningar, som gjorts mot Utskottets förslag i den nu föredragna punkten. Jag anser det nemligen origtigt att under några förhållanden belasta vederhäftighetsbevis med karta. Jag begärde ordet egentligen af den anledningen, att jag anser det vara onödigt att återremittera punkten, då saken kan hjälpas derigenom att Kammaren beslutar att orden:

Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

Angående
stämpel-
avgiften.
(L'orts.)

”som tecknas å företedd förbindelse“ måtte utgå. Jag anhåller om bifall till en sådan förändring.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet Themptander: Bevillnings-Utskottets vice ordförande har redan besvarat den af Herr Liss Olof Larsson framställda anmärkningen, att denna förordning skulle kunna tolkas på det sätt, att äfven vederhäftighetsbevis, som af enskild person utfärdades, måste beläggas med stämpel. Det kan naturligtvis icke komma i fråga. Den afdelning af expeditionstaxan, som nu är föremål för Kammarens behandling, lyder ju: »Om stämpel till *statsmyndigheternas* expeditioner». Ifrågavarande stadgande kan sålunda icke gälla andra vederhäftighetsbevis, än sådana, som på embetets vägnar utfärdas af statsmyndigheterna, d. v. s. af statens embets- eller tjänstemän. Hvad åter angår yrkandet om återremiss, i syfte, om jag rätt uppfattade det, att vederhäftighetsbevis, äfven då det icke tecknades å företedd handling, skulle vara fritt från stämpelavgift, så får jag säga, att det väl må synas vara en oegentlighet att en inskränkning blifvit gjord i den allmänna regeln om stämpelbeläggning af bevis genom att från stämpel fritaga vederhäftighetsbevis, tecknad å företedd förbindelse, och att det kunnat vara korrektare att stryka all undantagsbestämmelse för vederhäftighetsbevis och låta dem i likhet med alla andra bevis beläggas med 50 öres karta. Att så icke skett, är dock beroende derpå, att samma undantag som här redan finnes i den nuvarande författningen. Men vill man, som sagdt, göra en ändring i detta stadgande, så synes mig det enda rigtiga vara att stryka allt tal om vederhäftighetsbevis och göra dem likställda med alla andra bevis.

Herrarne behagade ihågkomma, att hela denna afdelning af stämpelförfattningen afses att utgöra en ersättning till det allmänna för den tjänst, som af den enskilde påkallas. Om man nu af en embetsmyndighet begär ett bevis om sin vederhäftighet eller om man af denna embetsmyndighet begär ett bevis om någonting annat, så kan jag för min del icke finna några synnerligen talande skäl för att uppställa en olikhet i behandlingen af dessa olika slag af bevis.

Skall en återremiss därför ega rum, synes det mig naturligtast att helt enkelt stryka bort vederhäftighetsbevisen, och den afgift af 50 öre, som då skulle komma att erläggas, synes mig icke vara en oskäl- lig betalning för den förmån, som den enskilde erhåller genom ett offentligt attestat öfver sin betalningsförmåga.

Herr Jöns Rundbäck: Jag skulle icke tro att Kammaren vill följa Herr Finansministern på den vägen att lägga på nya skatter på låntagare, som taga tillfälliga lån. De skulle behöfva betala dessa 50 öre icke endast första gången, utan jemväl andra, tredje och hvarje gång de gjorde någon inbetalning. Och hvad innefattar väl detta bevis? Det innefattar ingenting annat, än att den person, som lånar och på sitt lån måste betala ränta, hvilken, trots det att han kan betala denna summa många gånger om kanske, likväl är nödsakad att

taga ett lån, verligen är vederhäftig för lånet. Derför skall han nu betala denna stämpel. Jag är viss om att myndigheter, lånekontor, Riksbanken och jemväl andra banker mången gång skulle kunna lemna ut lånen utan dessa vederhäftighetsbevis och jag tror också att de göra det, då de känna till personerna. Då behöfves icke detta bevis, men derför att han icke är känd, skall han behöfva gå flere mil till en häradshöfding eller Konungens Befallningshafvande för att få ett sådant bevis och så till på köpet betala stämpel till detsamma. Nej, den vägen tror jag icke man får gå. För öfrigt är jag af samma mening som Herr Schenström, i hvars yrkande jag derför skulle velat instämma. Då emellertid Bevillnings-Utskottet lätt nog kan göra den nödiga rättelsen härutinnan, så kanske återremiss skulle vara det bästa. Jag vill derför icke framställa något annat yrkande.

Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

Herr Olof Jonsson: Ingen otydlighet förefinnes i detta stadgande, ty det är ju klart att ett bevis, när det skrives på en handling, skall vara fritt, men om det utfärdas på ett särskildt papper, skall det draga stämpelafgift. Nu tyckes det hufvudsakliga skälet vara att den, som behöfver taga ett lån, icke borde betala något för beviset. Jag skall då be att exempelvis få gå till en annan rubrik, och det är "Bevis af läkare eller karantänstjenstemän". I de flesta fall torde det vara friska personer, som äro i behof af dylika bevis; men när de i följd af en offentlig författning nödgas lösa sådana bevis, är det då icke äfven synd om dem. Yrkar man något sådant, tror jag att man hela vägen skulle kunna begagna en sådan motivering som för detta vederhäftighetsbevis.

Jag tror att det är riktigare och som det bör vara att ett bevis, då det skrives på särskildt papper, får draga stämpel.

Herr Jöns Rundbäck: Jag vågar, oaktadt hvad den siste ärade talaren nu yttrade, påstå att förevarande stadganden äro ganska dunkla; de synas vara det till och med för Bevillnings-Utskottets egna ledamöter. Hvad särskildt beträffar bevisen af läkare och karantänstjenstemän, äro de, så vidt jag kan se, *fria*; så står det åtminstone på sidan 26 här i betänkandet.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i enlighet med de yrkanden som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på återremiss, dels ock på antagande af det ändringsförslag, Herr Schenström framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd samt anställdes, sedan till kontroproposition antagits yrkandet på bifall till Herr Schenströms förslag, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd omröstningsproposition, lydande sålunda:

Den, som godkänner i oförändradt skick hvad Bevillnings-Utskottet uti det under andra punkten af Betänkandet N:o 6 framlagda förslag

Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

till förordning angående stämpelgiften hemstält under rubriken "Vederhäftighetsbevis", röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt Utskottets berörda hemställan, med den förändring, att de deri förekommande orden "som tecknas å företedd förbindelse" skola uteslutas.

Omröstningen visade 37 Ja mot 119 Nej; hvadan Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

För "*Bevis*, af chefen för Justitiedepartementet på anmälan om tidningsutgifvande", hvilken expedition Kongl. Maj:t ansett böra förses med stämpel å 25 kronor, hade Utskottet föreslagit en stämpelafgift af 5 kronor.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet The m p t a n d e r anförde: Då Utskottet gjort en väsentligare förändring i den nu föredragna punkten, ber jag att få med några ord redogöra för de skäl, som legat till grund för Kongl. Maj:ts förslag. Jag ber på samma gång få uttala min tillfredsställelse öfver den välvilliga behandling, Bevillnings-Utskottet egnat åt den ifrågavarande Kongl. propositionen i de delar, som beröras i Utskottets nu föreliggande betänkande. Det är alldeles gifvet att, när det gäller att bestämma skattesatser för den stora mångfald af handlingar, som inrymmas i vår stämpelpappersförordning, det måste finnas ett ganska stort utrymme för skiljaktiga åsigt, af hvilka den ena i många fall ju kan vara lika god som den andra. Det är därför så mycket mera glädjande, att Bevillnings-Utskottet accepterat både den af Kongl. Maj:t föreslagna förändrade uppställningen af förordningen och den långt öfvervägande delen af de skattesatser, som Kongl. Maj:t föreslagit. En af de punkter, deruti Utskottet gjort en mera väsentlig förändring, är den nu förevarande, som afser stämpelafgift för bevis af chefen för Justitiedepartementet på anmälan om tidnings utgifvande. Det förefaller mig som det vore alldeles klart att, när man vill begagna stämpelskatten för att af den enskilde erhålla en ersättning för en viss prestation af en myndighet, som han påkallat, d. v. s. när man vill begagna stämpelskatten för att minska kostnaden för statsverket — för uppehållet af rättsväsendet och förvaltningen — och mot lämpligheten af stämpelskatten i detta afseende har jag icke hört någon anmärkning — bör man företrädesvis välja till föremål för stämpelbeläggning sådana handlingar, som innefatta bevis om särskilda förmåner för den, som skall utlösa handlingen, samt välja sådana fall, då antagas kan att den, som löser handlingen, bör kunna utan olägenhet fullgöra betalningen. Nu har Utskottet ansett den hitills

*Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)*

utgående stämpelavgiften för de s. k. tillståndsbevisen eller 5 kronor icke böra höjas och afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts förslag om dess bestämmande till 25 kronor, emedan Utskottet förmenar, att beviset icke kan sägas egentligen medföra några särskilda företrädesrättigheter eller förmåner för den, som erhåller det. Jag tillåter mig dock vara af en motsatt mening och anser att det innebär en ganska stor förmån att komma i åtnjutande af ett sådant bevis. Jag fäster mig icke vid den betydelse, som tillståndsbeviset har enligt vår tryckfrihetslag, utan jag afser den förmånen, som tillkommer de periodiska skrifterna genom betydlig portolindring vid postbefordran. Herrarne känna väl att jag ingalunda har varit obenägen för nedsättning af det tidningsporto, som för närvarande utgår. Ett af mig i sådant afseende tillstyrkt förslag har blifvit underställt Riksdagens pröfning och har af Riksdagen godkänts. Men onekligen är det för den periodiska pressen en väsentlig fördel att få sina alster spridda för så billigt pris i jmförelse med andra tryckalster, som nu är fallet.

Nu kan det visserligen invändas, att detta är en fördel, som tillkommit för allmänhetens skull, och icke för tidningsutgifvarnes. Men härpå svarar jag, att det naturligtvis måste vara tidningsutgifvarnes fördel att sådana anordningar äro vidtagna, att postverket för ett billigt porto underlättar och befrämjar spridningen af tidningar. Till denna förmån kommer i vårt land ytterligare en annan för tidningsutgifvaren gagnande och betydelsefull, nemligen den att postverket, utom att det ombesörjer tidningarnes befordring, derjemte är på visst sätt kommissionär för tidningsredaktionerna, så till vida att allmänheten på postkontoren får prenumerera på tidningarne samt att postverket uppbär och till vederbörande tidningsutgifvare redovisar prenumerationsavgifterna. Häri ligger för dessa sistnämnda en förmån, som icke i alla länder eger sin motsvarighet. Väger jag nu dessa fördelar mot den stämpelavgift, som Kongl. Maj:t i förevarande fall föreslagit, så tror jag icke att man kan anse denna avgift vara för högt tilltagen. Jag ber derjemte få anmärka, att de fördelar, postverket sålunda erbjuder, endast tillkomma den periodiska pressen och således icke andra tryckalster än sådana, för hvilkas utgifvande tillståndsbevis erfordras.

Nu säger Utskottet, att ifrågavarande avgift skulle vara så kändbar för tillfälliga småtidningar, och anför i det fallet åtskilliga exempel. Väl kan jag förstå hvad som menas med småtidningar, men hvad uttrycket *tillfälliga* småtidningar innebär kan jag icke rätt fatta. Blir en tidning tillfällig, så lär väl orsaken dertill vara att söka i bristande uppmuntran från allmänhetens sida; men icke lär det förhållandet, att en tidning i följd af otillräcklig spridning icke bär sig, kunna göras beroende af huruvida lösen för tillståndsbeviset utgår med några kronor högre eller lägre belopp.

Jag har endast velat redogöra för dessa omständigheter för att dermed angifva de skäl, som varit för Kongl. Maj:t bestämmande vid afgifvandet af detta förslag; öfverlemnande jag åt Kammaren att bedöma hvad afseende de förtjena.

Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)

Herr Hedlund: Som jag deltagit i det beslut, hvartill Bevillnings-Utskottet i denna fråga kommit, ber jag att med några ord få redogöra för de skäl, som ligga till grund för detta beslut, samt i sammanhang dermed upptaga några af de argument, hvilka jag hört från Herr Chefens för Finansdepartementet sida.

Jag tror att det i allmänhet råder mycket origtiga meningar om detta så kallade tillståndsbevis, och jag kan icke neka, att det synes mig, som om Herr Departementschefen delade den allmänna villfarelsen i denna del. Det finnes i sjelfva verket icke något "tillståndsbevis" i fråga om svenska periodiska skrifter. Endast genom ett missbruk af ord hafva dessa anmälningensbevis blifvit kallade tillståndsbevis. Vi veta ju, att det icke kan förmenas någon svensk man, så vida han ej blifvit dömd för stöld eller annat nesligt brott, att utgifva hvilken tidning eller tidskrift som helst utan att dertill behöfva begära tillstånd. Hvad en person, som har för afsigt att utgifva en sådan skrift, har att göra, är endast att ingifva en *anmälan* derom jemte frejdbevis till Justitiedepartementet samt att skaffa sig intyg om att han ingifvit en sådan anmälan.

Rätta uttrycket för ifrågavarande bevis är således *anmälningensbevis*, och intet annat. Jag vet att det finnes personer nog ödmjuka att, när de ingifvit en sådan framställning, de skrivit att de "anhålla om tillstånd" o. s. v. För min del har jag aldrig gjort det. Jag säger endast: "Härmed har jag äran *anmäla* att jag ämnar utgifva o. s. v.;" och derpå har Chefen för Justitiedepartementet icke annat att svara än att meddela ofta berörda bevis. Någon vidare pröfning förekommer i detta fall icke; det är endast att se till att anmälan åtföljes af behörigt frejdebevis. Det kan en vaktmästare, som kan läsa skrifvet — och det kunna ju nu alla — uträtta, hvadan några juridiska eller andra kunskaper här vid lag icke äro behöfliga. Att då ställa stämpeln å detta bevis till och med högre än en stämpel å en resolution från Kongl. Maj:t, som dock är föremål för pröfning, kan jag icke inse vara rätt och billigt.

Nu hör jag en förklaring, att det skulle vara därför denna höga stämpelavgift skulle läggas på periodiska skrifter, att de åtnjuta så stora förmåner till följd deraf att de få mot låg afgift gå med posten. Jag ber då få fästa uppmärksamheten derpå, att denna rätt följer icke med anmälningensbeviset, utan med egenskapen af att vara periodisk skrift. Anmälningensbeviset konstituerar nemligen icke en skrift att vara periodisk, ty definitionen derpå finnes i Tryckfrihetsförordningen. Denna grundlag säger nemligen, att med periodisk skrift förstås det och det. Det är detta som konstituerar skriften att vara periodisk, hvaraf följer den omnämnda rättigheten i afseende på postbefordran. För öfrigt berör denna stämpelfråga en paragraf i Regeringsformen, den åttiosjette, som icke är att så alldeles förbise. Det heter nemligen der, att "med tryckfrihet förstås hvarje svensk mans rättighet att, utan några af den offentliga magten i förväg lagda hinder, utgifva skrifter" o. s. v. Skulle nu Riksdagen komma att lägga på höga stämpelavgifter å anmälningensbevisen, skulle det utan

tvifvel blifva ett i förväg lagdt hinder, som således råkade i strid med grundlagen.

Jag vill blott tillägga att, då man säger att det ju är blott en ringa, afgift, jemfördt med hvad de stora tidningsföretagen hafva i vinst, må icke förbises, att det ej är de stora tidningarne, som besväras deraf, då de icke nu mera behöfva begära tillstånd hvar åttonde dag, utan kanske hvart tionde år, eller ännu mera sällan; deremot drabbar afgiften tungt smärre periodiska skrifter, som uppstå för tillfälliga ändamål, såsom biodling, slöjd, snabbskrifning m. m. — jag kan särskildt nämna en sådan tidskrift benämnd "Fiskaren", af hvilken, om jag icke missminner mig, endast 5 eller 6 nummer utkommo — för sådana skrifter säger jag, är den af Kongl. Maj:t föreslagna stämpelafgiften en oskäligt hög beskattning.

Jag vill begagna tillfället att på samma gång uttala det erkännande, att den afdelning af Bevillnings-Utskottet, der detta ärende handlagts, med hänsyn till den sorgfälliga utredning, hvarmed detta förslag varit förbundet, haft all anledning att med nöje biträda Kongl. Maj:ts förslag till stämpelförordning.

Jag anhåller om bifall till hvad Utskottet föreslagit i afseende å stämpel för ifrågavarande bevis.

Herr Lönegren: Jag är till väsentlig del förekommen af den närmast föregående värde talaren, men då jag inom Utskottet biträdt det slut, hvartill Utskottet kommit, ber jag att i största korthet få angifva skälen dertill. Då en person vill utgifva en tidning eller periodisk skrift, har han att derom ingifva anmälan till Justitiedepartementet, med bifogande af prest- och frejdebetyg. Och äro dessa handlingar i vederbörlig ordning, kan tillstånd till utgifvande af den ifrågavarande skriften ej förvägras. Något privilegium eller någon särskild förmån erhålles ej genom ett sådant bevis, ty hvilken annan som helst kan sedermera det oaktadt erhålla tillstånd att utgifva en tidning med samma plan och i alldeles samma syfte. Dylika bevis äro därför närmast jemförliga med i nästa rad omtalade "Bevis, rörande anmälan om idkande af handel eller annat näringsyrke", och stämpeln för sådana bevis är föreslagen till endast 3 kronor; att stämpeln för nu ifrågavarande bevis har varit och är bestämd till 5 kronor, torde vara beroende derpå att de utfärdas af en högre embetsmyndighet. På dessa grunder och då den inkomst, som af den föreslagna förhöjda stämpeln skulle kunna påräknas inflyta, icke kan för statsverket vara af någon i ringaste mån afsevärd betydelse, har Utskottet beslutat sig för att tillstyrka bibehållande af den nu stadgade stämpeln på 5 kronor i stället för den af Kongl. Maj:t föreslagna å 25 kronor.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström, hvilken, enligt anteckning å betänkandet, jemte Herr *Reutersvärd* inom Utskottet reserverat sig mot Utskottets förevarande förslag, yttrade: På de skäl Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet anför, anhåller jag få påyrka bifall till Kongl.

Angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

Angående
stämpel-
avgiften.
(Forts.)

Maj:ts hemställan, att den ifrågavarande stämpelavgiften måtte fastställas till 25 kronor. Skulle jag tillägga något till hvad Herr Finansministern yttrade, vore det att det synes mig vara oegentligt att sätta avgiften så lågt som till 5 kronor, då Utslag med rubrik beläggas med ända till 20 kronor i stämpel.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de gjorda yrkandena, gaf Herr Talmannen propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på antagande af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande Ja för den sednare meningen. Som votering begärdes, blef en så lydande omröstningsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som, i fråga om stämpelavgift å bevis af chefen för Justitiedepartementet på anmälan om tidnings utgivande, vill bifalla hvad Kongl. Maj:t i detta afseende föreslagit, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna godkänt hvad Bevillnings-Utskottet i förevarande förordningsförslag rörande beloppet af nämnda stämpelavgift hemställt.

Omröstningen försiggick och utföll med 107 Ja mot 55 Nej; varande alltså beslut fattadt i enlighet med ja-propositionen.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare föredragningen af det föreliggande förordningsförslaget till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt anslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammarernas ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.